

DJURSKYDDET

MEDLEMSTIDNING FÖR DJURSKYDDET SVERIGE • NUMMER 2/2012 • ÅRGÅNG 122

SVERIGE KÖPER LÄDER FRÅN PLÅGADE DJUR

Reportage från indiska
läderindustrin **SID 22**

+

STÖTTAR KOMMUNEN DITT DJURHEM?

Vi granskar intresset
runt om i landet **SID 26**

DJUREN LIDANDE I UPPHANDLING

Det är svårt att handla djurvänligt för kommunerna.
Vi frågar politiker, jurister och grossister varför. **SID 10**

7
**RÅD FÖR FINA
FISKEN!**

Alla ska inte få valla

Ifrågasatt trend att köpa får för
att träna hunden på. **SIDAN 18**

Djurkrysset

Tävla och vinn Djurskyddets
munkjacka! **SIDAN 28**

Gästen Helena Berg

Skriver om att bry sig om de djur
vi inte ser. **SIDAN 33**

Aptus®

RECONVALESCENT

Kompletteringsfoder vid konvalescens

- Koncentrerad näring med högt energiinnehåll.
- Anpassat till hundens och kattens olika behov vid konvalescens.
- Smaklig pasta med hög smältbarhet.

Vi hjälper djuren

■ **Djurskyddet Sverige** är med sina nästan 12 500 medlemmar och 61 anslutna lokalföreningar en av Sveriges största djurskyddsorganisationer. Vi har arbetat i över 100 år för att hjälpa djuren.

■ **Vi arbetar för** att alla djur ska ha det bra. Vi vill att alla djur ska ges möjlighet att utföra sina naturliga beteenden och att djurens livskvalitet ska förbättras. Vi vill att alla människor har ett etiskt och empatiskt förhållningssätt vilket innebär att vi tar ansvar för alla djur och bemöter dem med respekt.

■ **Vi opinionsbildar och** påverkar politiker för att förbättra djurskyddslagstiftningen. Vi finns representerade i olika arbetsgrupper och kommittéer samt är en remissinstans åt departement och myndigheter.

■ **Våra lokala föreningar** arbetar bland annat med att ta hand om djur som har blivit hemlösa och vanvårdade.

■ **Internationellt arbetar vi** genom Nordiska Djurskyddsrådet, Eurogroup for Animals och World society for the Protection of Animals (WSPA)

■ **Vårt arbete finansieras** av medlemsavgifter, arv och gåvor. Organisationen har 90-konto, verksamheten kontrolleras därmed av Svensk Insamlingskontroll. Läs mer på www.djurskyddet.se.

FÖRBUNDSSTYRELSEN

Ordförande Sven Stenson
Ledamöter Annelie Daging, Anton Dahlén, Johan Beck-Friis, Katarina Lingehag-Ekholm, Linda Maria Vonstad, Mats Lindahl, Sven-Erik Alhem, Terese Askerstedt
Ersättare Björn Dahlén, Gabriella Zsido, Owe Sandström

PLUSGIRO: 90 01 06-6

BANKGIRO: 900-1066

KANSLI

Generalsekreterare Åsa Hagelstedt
Administration Bella Öberg & Åsa Hedberg
Informatör & insamlingsansvarig Sara Frick
Tidningsredaktör Elsa Frizell
Mini-REDE Sarah Vikslund
REDE Helena Risinger & Miranda Hedbring
Ekonomi Christian Maksoud

TIDNINGEN DJURSKYDDET

ANSVARIG UTGIVARE

Elsa Frizell

REDAKTÖR

Elsa Frizell

GRAFISK FORM

Mathias Lövsström

LAYOUT

Sara Frick

OMSLAGSFOTO

Istockphoto

ANNONSANSVARIG

Selma Kaljanac
selma.kaljanac@ardeo.se

TRYCK

Sörmlands Grafiska

MATERIAL

Redaktionen ansvarar inte för insänt, icke-beställt material

MANUSSTOPP FÖR NÄSTA NUMMER
 8 augusti

KONTAKTUPPGIFTER

Djurskyddet Sverige
 Virkesvägen 10
 120 30 Stockholm

Tel: 08-673 35 11

info@djurskyddet.se
redaktionen@djurskyddet.se

WEBB

tidningen.djurskyddet.se

INNEHÅLL / 2.2012

TEMA DJURSKYDD I DEN OFFENTLIGA MATEN

Foto: Istockphoto

10 Kommunerna vill handla djurvänligt. Ändå tvingas de köpa kött från djur som behandlas dåligt.

Foto: Istockphoto

18 Alla ska inte få valla. Djurskyddet Sverige ifrågasätter trenden att köpa får för att träna hunden på.

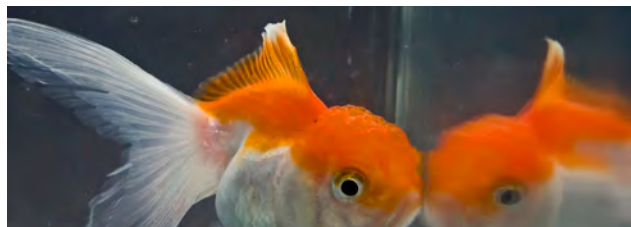

Foto: Istockphoto

20 Fixa för fina fisken. Varje akvariefisk har sina unika behov. Vi ger dig 7 råd som underlättar.

Foto: Peter Bengtsson

22 Plågade djur. Trots ambitiös lagstiftning finns nästan inget djurskydd inom indisk läderindustri.

Läs fler nyheter på
 vår webbtidning:
tidningen.djurskyddet.se

Elsa Frizell
Redaktör
elsa.frizell@djurskyddet.se

LEDARE

Mat för mina skattepengar ska vara etisk

■ **Jag vill att** både mina och andras barn ska få skolmat som kommer från djur som har behandlats bra. Jag vill att mat som köps för mina skattepengar ska vara etisk. Och åtminstone ska den inte komma från djur som levt under sämre förhållanden än den miniminivå som den svenska lagen anger.

Tack och lov finns den politiska viljan. Över hälften av landets kommuner har krävt att mat till skola och omsorg ska komma från djur som inte transporterats i mer än åtta timmar, som inte slaktats utan bedövning eller fått antibiotika om de inte är sjuka. Men där har det för de flesta blivit stopp.

Grossisterna har systematiskt dragit kommunerna inför rätta. Trots att EU:s upphandlingsdirektiv tydligt ger utrymme för kommuner att ställa krav, har de flesta domar varit fällande för kommunerna. Men inte alla. Därför spretar rättspraxis, men någon vägledning från Högsta Förvaltningsdomstolen blir det inte, det meddelades under våren.

Men så här kan det ju inte vara tänker du kanske nu? Så har i alla fall jag tänkt när jag frustrerat läst domar, pratat med kommuner, jurister och grossister. Det måste ju gå att hitta en lösning, det är ju inga orimliga krav som ställs. Och hopp finns. Även om det är fortsatt osäkert om kommuner får ställa krav på djurskydd i sin upphandling så finns det en rykande färsk EU-dom i ett holländskt upphandlingsfall som ger stöd för kommuner att ställa höga krav.

Tidningen Djurskyddet fortsätter bevaka denna djurskyddsfråga som så lätt hamnar i skymundan men som påverkar livet för väldigt många djur. ✕

TYCK TILL!

Mejla dina idéer och åsikter till redaktionen@djurskyddet.se. Kommentera våra artiklar på [tidningen.djurskyddet.se](https://www.facebook.com/djurskyddet). Följ oss på www.facebook.com/djurskyddet.

Hästarna offras för ära och pengar

Jag har livslång erfarenhet av travsport och då inom de flesta av branschens skrymslen. Jag har jobbat som stalldräng, i vinnarcirklar efter V75-segrar, som fotograf och travkrönikör. Jag har numera tagit steget ut från denna värld och kan på detta sätt blicka in utifrån och få ett annat perspektiv. Och tyvärr bekräfta vad jag själv varit delaktig i under större delen av mitt liv. En verksamhet som alltid drivits av pengar, ära och framgång på bekostnad av hästarna. För så är det ju, oavsett vad man har för argument. Vi offrar dessa otroliga varelser för att nära våra egon. Och så har det varit sedan travsportens begynnelse. Tyvärr så har detta accelererat under de senaste decennierna med hjälp av nya preparat och otillåtna medicineringar typ doping. Det man i första hand tänker på då är ju USA där det är fullt tillåtet på många håll att tävla med exempelvis Lasixstinna hästar.

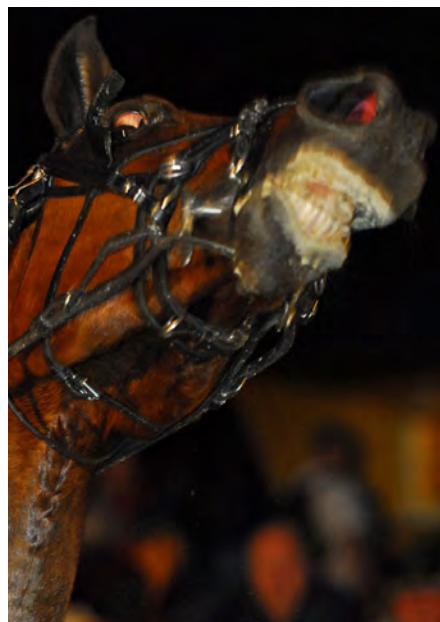

Foto: Istockphoto

Detta är inte tillåtet i Sverige men trots det får dessa hästar delta i svenska storlopp. Helt moraliskt demoraliserande. Vi har även svenskägda hästar som tävlar i USA med olika preparat inpumpade i blodomloppet.

Senaste exemplet är vinnaren av Elitloppet 2012, Commander Crowe, som förra året reste till USA för att tävla och där injicerades med Lasix! Commander Crowe är svenskägd men tränad av Fabrice Souloy i Frankrike. En tränare som åkt fast för doping ett antal gånger och som hotat en svensk journalist. För mig är hela kretsen kring denne underbara individ, Commander Crowe, ett så talande exempel på hur långt man är beredd att gå för att få igen insatt kapital och sedan stå och nära sina egon i vinnarcirkeln.

Och så något som verkligen är en bomb. Ledinjektionerna. Om vi går tillbaka bara 15-20 år i tiden så var det inte alls lika utbrett med dessa injektioner men detta har ökat lavinartat i Sverige. Visst, det är fullt tillåtet och det finns karenstider som måste följas men varje ledinjektion är en spik i kistan för hästen. Samtidigt är de en genväg för tränare och ägare att få hästen till start igen så snart som möjligt. Och så rullar det på. Hästen startas några gånger. Sen får den ont. Veterinären kommer och så injicerar man på nytt för få hästen till start igen. Hästen förbrukas både fysiskt och mentalt på en kort tid.

Travsporten i Sverige har, i likhet med exempelvis USA, blivit allt mera elitistisk och kapitalkrävande. Veterinärkåren har fått ett allt större inflytande och sprutar gladeligen nya preparat i hästarnas leder och ligament. Och i denna jakt på pengar, ära och framgång offras hästarna i en allt högre takt.

Lasse Oloffson

Inför hundlicens!

Nu är det dags att införa hundlicens i Sverige samt hårdare straff för djurmiss-handel! Jag är så trött på detta daltandel! Inför ett prov som man måste klara för att skaffa hund, nytt prov för varje hund, kanske till och med rasinriktat. Naturligtvis ska det också kosta en slant! Att äga hund utan licens ska vara straffbart. Kan även användas av hyresbolag. När någon ansöker om att hyra lägenhet och de har hund,

måste de ha en hundlicens för den hunden att visa upp. Skaffar de fler, och problem uppstår, så är det lätt att kolla upp om de har hundlicens för de nya hundarna, och om inte så blir de anmälda och straffade. På detta sätt kommer man lättare att nå många av de oseriösa som inte borde ha hund. Jag är övertygad om att detta skulle lösa mycket!

Angie

Lyxiga hudvårdsprodukter

från Hälsingehoning, av naturens finaste råvaror ...

Jag tillverkar alla produkter i Sverige av rena naturliga råvaror, näringsrika och skonsamma för huden. Och naturligtvis är de inte djurtestade.

www.halsingehoning.se
För mer info ring vår kundtjänst 0290-76 76 96.

Dags att köpa hund?

**Hundar är inte en vara som alla andra.
Tyvärr har inte alla förstått det.**

Som hundköpare kan du bidra till att stoppa smugglingen av hundar genom att kontrollera deras bakgrund noga. På så sätt bidrar du till att djur inte får lida och att vi inte får smittsamma sjukdomar till Sverige.

Om du misstänker smuggling av hundar, ring **0771-520 520**. När du möts av vårt talsvar väljer du "Tipsa om tullbrott".

Läs mer på tullverket.se/hundsmuggling

Läkemedel mot rynkor ska inte längre djurtestas

■ **Både Botox och Vistabel** är muskelavslappnande medel som används för att släta ut rynkor. Botox används också för att behandla svettning, migrän, urinläckage och hjärnskaderelaterade spasmer.

Läkemedelsföretaget Allergan har i mer än tio år forskat och utvecklat den nya, cellbaserade testmetoden som ska ersätta djurförsöken vid tillverkningen av Botox och Vistabel. Med Läkemedelsverkets godkännande kan Allergan nu påbörja övergången till den nya testmetoden.

– Vi tycker självklart att det är mycket bra att Allergan har lyckats utveckla en djurfri testmetod, och hoppas att de står fast vid sitt tidigare löfte att hjälpa andra tillverkare av botox-produkter att vidareutveckla testmetoden så att den fungerar även för dem, säger Karin Gabrielson Morton, sakkunnig på stiftelsen Forska Utan Djurförsök som arbetar för djurfria testmetoder.

Det är osäkert hur lång tid det tar innan icke-djurtestat botox finns på marknaden. ✕

Ministern lyssnar på krav om slakt utan bedövning

■ **Eskil Erlandsson kräver** nu märkning på kött från djur som slaktats utan bedövning. Ett krav som Djurskyddet Sverige drivit senaste året bland annat genom ett upprop som fick drygt 11 000 konsumenter att skriva på för en märkning. Namninsamlingen lämnades i februari över till landsbygdsminister Eskil Erlandsson.

I Europa slaktas långt fler djur utan bedövning än vad som är motiverat av det undantag som finns på grund av religiösa skäl. En märkning skulle hjälpa konsumenterna att välja bort detta kött.

– Heder åt Eskil Erlandsson som har lyssnat på våra krav, säger Åsa Hagelstedt, generalsekreterare i Djurskyddet Sverige.

Ett djur som slaktas utan bedövning lider svårt. Från det att halspulsåder skärs av tar det flera minuter innan djuret förlorar medvetandet och det upplever då kraftig smärta, tilltagande syrebrist, extrem stress och ångest. All slakt utan bedövning är förbjudet i Sverige. ✕

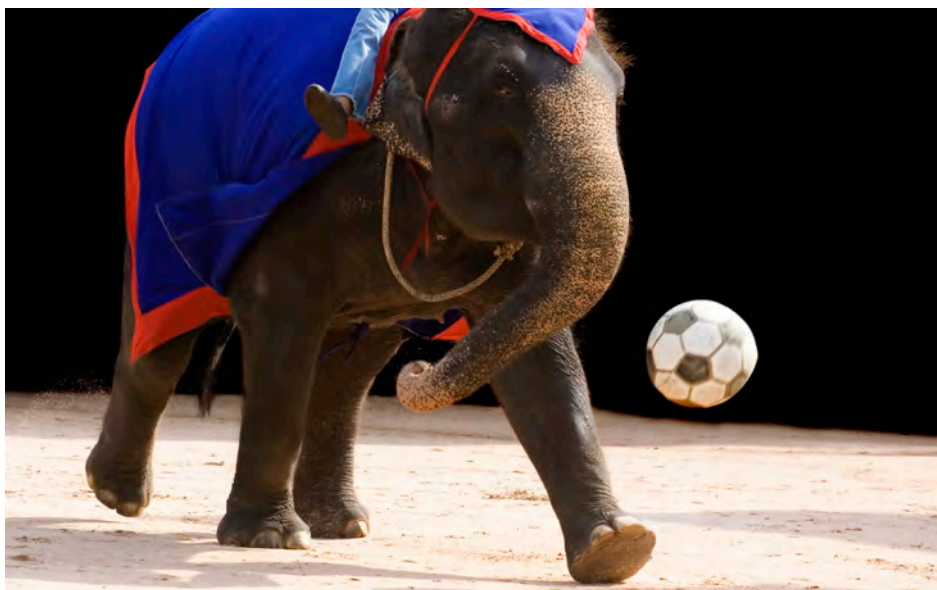

Foto: istockphoto

Djurskyddet Sverige driver sedan i maj en kampanj för att få regeringen att arbeta för ett totalförbud av djur på cirkus.

Vill förbjuda djur på cirkus

■ **Den svenska djurskyddslagsutredningen** som presenterades i höstas föreslår att sjölejon och elefanter ska förbjudas på cirkus. Det tycker Djurskyddet Sverige är bra men vill gå ett steg längre och förbjuda alla djur på cirkus.

– Djur är inte underhållning. Framträdandena sker inte på djurens, utan människans villkor, säger Åsa Hagelstedt, generalsekreterare i Djurskyddet Sverige.

Organisationen kritiserar de många transporterna av djuren och den miljö djuren hålls i.

– Vi anser att cirkusmiljön inte erbjuder trygghet och möjlighet för djuren att utföra sina naturliga beteenden. Dessutom saknas

insyn i vilka träningsmetoder som används för att förmå djuren att utföra cirkuskonsterna, säger Åsa Hagelstedt.

Sedan maj driver organisationen en kampanj för att få landsbygdsminister Eskil Erlandsson och regeringen att arbeta för ett totalförbud av djur på cirkus.

– Via vår hemsida kan man skicka ett mejl till landsbygdsministern. Vi hoppas att han går längre än utredningens förslag när han lägger sin proposition till ny djurskyddslag i riksdagen, säger Åsa Hagelstedt.

Läs mer om kampanjen och mejla ministern på www.djurskyddet.se. ✕

Förbättring för fisken

■ **Branschen har tagit** fram nya riktlinjer för import av akvariefisk.

– Detta innebär särskilt en förbättring för stora fiskarter som levt i alldeles för små akvarium, säger Kjell Fohlman expert på akvariefisk.

Länge har det varit vanligt att så kallad Hajmal eller Paronhaj säljs i svenska zoobutiker.

– Folk köper fiskarna när de är små och vet kanske inte att de blir upp till en meter långa. Fiskar som skulle behöva ett akvarium på minst 3000 liter får många gånger leva i små 60 liters akvarium, säger Kjell Fohlman.

De största grossisterna stoppade under

hösten importen av dessa fiskarter och zoo-branschens riksförbund rekommenderar att de inte ska säljas.

– Stoppet har inneburit att nästan 95 procent av försäljningen av Hajmal och Paronhaj försvunnit, säger Kjell Fohlman.

Branschen har även tagit initiativ till att stoppa importen av målade fiskar och vissa fiskarter som är mycket hårt avlade.

– De målade fiskarna doppas i en speciell färg. Det är rätt ofarligt för fisken men oetiskt. De hårt avlade fiskarna finns men är ett förhållandevis litet djurskyddsproblem, säger Kjell Fohlman. ✕

Färre djur får antibiotika

■ **Försäljningen av antibiotika** minskar. Under 2011 såldes drygt 12 ton vilket är en minskning med nästan 11,8 procent från året innan. Det skriver Jordbruksverket i sin årliga rapport om försäljning av djurläkemedel.

Försäljning av antibiotika har sjunkit varje år. Från 2007 till 2011 har användning gått ned med fyra ton. Att användningen av antibiotika minskar är viktigt för att inte skapa resistent bakterier som inte läkemedlet rår på.

Försäljningen av smärtlindrande och antiinflammatoriska läkemedel har ökat något. Ökningen gäller både till sällskapsdjur och till produktionsdjur. Mest används dessa läkemedel på sällskapsdjur och häst. Jordbruksverket anser att det är positivt ur djurskyddssynpunkt att försäljningen av dessa läkemedel ökat. ✕

Utrotning av hundar inför fotbolls-EM

■ **Fotbollsfest eller död.** I Ukraina har herrelösa hundar dödats i massor för att rensa upp på gatorna inför fotbolls-EM.

Det finns inga säkra siffror men man tror att mellan 20 000-50 000 hundar har dödats hittills uppger Sveriges Radio. Trots både internationella och inhemska protester och trots ett officiellt förbud från Ukrainska myndigheter fortsätter dödandet av hundarna. Djurskydds-föreningar i Ukraina berättar för Sveriges Radio om förgiftade hundar som ligger i högar i de städer där matcher ska gå. Myndigheterna har byggt mobila krematorium som fångar in hundarna och bränner de på plats. Enligt djurskyddsgrupper sker detta till och med utan avlivning innan.

Det var efter internationella och nationella påtryckningar som Ukrainska miljöministern i höstas gick ut med att massavlivningarna skulle stoppas. De stoppades då i huvudstaden Kiev. Men myndigheterna har haft problem med att få igenom förbudet i hela landet.

Dessutom tog en grupp som kallar sig Dog Hunters vid. Gruppen köper en receptfri medi-

cin för tuberkolos och sticker in den i bitar av korv och kött. Hundarna dör då inom en halvtimme i hemska smärtor och kramper uppger Asia Serpynskaya som är huvudansvarig för alla djurskyddsgrupper i landet till Sveriges Radio.

- Ibland dör de här hundarna mitt framför ögonen på folk direkt på asfalten. De får kramper och det rinner blodig fradga ur munnen på dem. Det här chockar människor, de vet inte hur det ska kunna hjälpa hundarna.

Djurskyddsorganisationerna vill lösa problemet med de herrelösa hundarna genom djurhem och genom kastrering så att antalet hundar på sikt minskar. ✕

”Ibland dör de här hundarna mitt framför ögonen på folk direkt på asfalten. De får kramper och det rinner blodig fradga ur munnen på dem.”

Asia Serpynskaya

Jaktlagen bör ses över anser utredare

■ **I rovdjursutredningen** som presenterades under våren föreslås att regeringen bör göra en översyn av jaktlagen. Djurskyddet Sverige som länge sett behovet välkomnar en utredning.

Syftet med en utredning skulle vara att göra lagen mer modern. Översynen borde enligt utredaren göras på all relevant lagstiftning och även artskyddsreglerna. Den skulle också se över hur tillsynen ska skötas och hur straffbestämmelserna ser ut.

Djurskyddet Sverige har länge velat se en utredning.

- Vi är kritiska till många delar av jaktlagstiftningen och det är välbehövligt att ta ett helhetsgrepp, säger förbundsordförande Sven Stenson.

Särskilt inom jakt med fälla och löshunds-jakt ser organisationen stora risker och under förra året begärde Djurskyddet Sverige att dessa jaktformer skulle utredas. ✕

EU-stöd för kortare djurtransporter

■ **Djur ska transporteras**

i max åtta timmar. Det vill EU parlamentet som under våren har röstat igenom ett sådant förslag. Nästan fyrahundra EU-parlamentariker skrev

under den skriftliga förklaringen om en maxgräns på åtta timmar för djurtransporter. Detta är en viljeyttring från EU-parlamentet att EU-kommissionen ska lagstifta i frågan. Därtill har över en miljon EU-medborgare skrivit på en namninsamling för en max åttatimmars gräns. Namninsamlingen kommer i juni att lämnas över till kommissionen. Idag transporteras miljontals djur varje år runt på de europeiska vägarna. Enligt lagen får de transporteras i flera dygn så länge djuren får mat, vatten och vila.

Inte nog med att tiderna i lagen är generösa, den följs inte, det visar en rapport som tagits fram av EU-kommissionens livsmedels och veterinärmyndighet FVO. EU-kommissioner anser att lösningen är bättre övervakning av transporter. Nu återstår väntan för att se om kommissionen lyssnar på EU-Parlamentets och EU-medborgarnas önskan om en lagändring och förbättring. ✕

Foto: Elsa Frizell

Man tror att mellan 20 000 till 50 000 hundar har dödats hittills.

Arla bör kontrollera bregottidyllen

■ **Mejerijätten Arla marknadsför** sig med glada kor i det gröna. Men att mjölken de köper verkligen kommer från kor som får gå ut kan de inte garantera.

– Att lagen efterlevs är inte Arlas uppgift att kontrollera, det är länsstyrelserna som ska göra det, säger Claes Henriksson som är presschef för Arla i Sverige.

I höstas uppdagades att tre bondgårdar som Arla köpt sin mjölk ifrån inte hade släppt ut sina kor på hela sommaren. Det var länsstyrelsen i Kalmar län som gjort en undersökning av länets gårdar, de tre gårdarna polisanmälades då för brott mot djurskyddslagen. Djurskyddet Sverige är kritiska till Arla.

– Man kan inte använda sig av en marknadsföring som visar skuttande kalvar på grön bete om man inte kan garantera att det verkligen förhåller sig så. Vi anser att Arla ska ha ett eget kontrollprogram som kan säkerställa att kossorna har det så bra som i reklamen de marknadsför sig med, säger Sven Stenson, ordförande i Djurskyddet Sverige.

Arla har ingen policy vad gäller betet.

– Inte utöver beteskrevet i lagen, säger Claes Henriksson.

Och i företagets vision nämns inte kor överhuvudtaget. Där står: "Vi ska vara det ledande mejeriföretaget i Europa genom att skapa mervärden och ett aktivt ledarskap på marknaden för att uppnå högsta möjliga mjölkpris." Vad som menas med mervärden förklarar de så här: "Att skapa mervärden handlar naturligtvis först och främst om att skapa mervärden för andelsägarna i form av högsta möjliga pris för mjölkkrävan samt en hög tilltro till företaget."

– Det är anmärkningsvärt att ett företag som så starkt marknadsför sig med välmående kor på bete varken har ambitioner som sträcker sig utöver lagens minimikrav eller har en vision där djuren nämns, säger Sven Stenson. ✕

Foto: Elsa Frizell

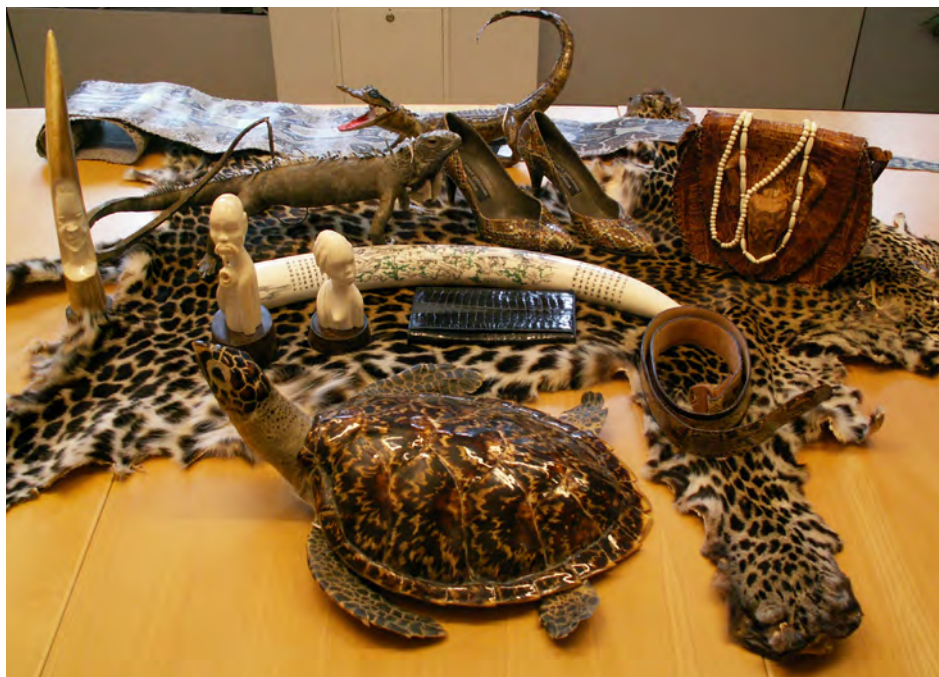

Foto: Tullverket

På fem år har Tullverkets beslag av utrotningshotade växter och djur fördubblats.

Tullens beslag av utrotningshotade djur ökar

■ **Den illegala handeln** med hotade djur är mycket stor och har drivit flera arter till utrotningens gräns. En del arter har redan försvunnit för alltid. Bakom handeln finns ofta kriminella nätverk och tjuvjakt som i många fall medför ett stort lidande för djuren.

Tullverkets beslag av utrotningshotade växter och djur har fördubblats på fem år. Under 2011 gjordes 29 beslag varav de flesta gjordes i postflödet vilket tyder på att det blir allt vanligare att köpa den här typen av varor på internet. Det uppger Tullverket i ett pressmeddelande.

– Vi ser en ökning av beslagen i postflödet från länder utanför EU. Vi tar också en del i resandeflödet på Arlanda och Landvetter. Det mesta vi tar är döda djur eller produkter av utrotningshotade djur eller växter, men även levande eller halvdöda djur förekommer, säger Jonas Karlsson, sakkunnig på Tullverket.

Efterfrågan skapar tillgång och det är på hotade arters bekostnad. För ett tag sedan grep Polisen två män i Stockholm misstänkta för att ha handlat med noshörningshorn skriver Tullverket.

– Många tjänar stora summor pengar på den här handeln samtidigt som djuren behandlas

på ett grymt sätt. Tjuvjägarna tar hornen och lämnar djuren att dö. Det är viktigt att det inte finns köpare och efterfrågan på dessa produkter för att vi ska få ett stopp på handeln, säger Andrea Ljung på Jordbruksverket, som arbetar med handel med Cites-listade arter.

Jordbruksverket och Tullverket uppmanar alla att inte köpa produkter av ut-

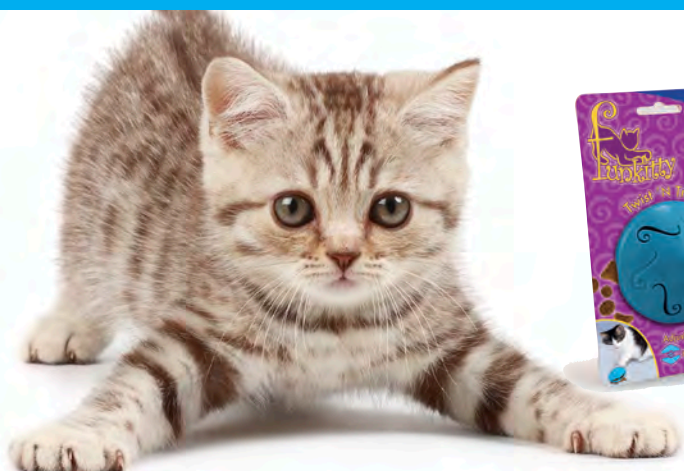
"Många tjänar stora summor pengar på den här handeln samtidigt som djuren behandlas på ett grymt sätt."

Andrea Ljung,
Jordbruksverket

rotningshotade djur och växter, varken på internet eller på resor. På många populära turistmål säljer man exotiska souvenirer som till exempel uppstoppade djur eller produkter som är tillverkade av delar från hotade växter eller djur. Genom att inte köpa sådana produkter ges de hotade arterna en större chans att överleva. Illegal handel och

smuggling av utrotningshotade djur och växter kan dessutom ge fängelsestraff i upp till fyra respektive sex år.

Handel med utrotningshotade djur och växter regleras av CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) som är en del av EU:s regelverk. Det är en internationell överenskommelse mellan länder och innebär att det är förbjudet att föra utrotningshotade djur eller växter över gränsen utan särskilt tillstånd. ✕

6 nummer
279:-

På köpet!

Rolig aktiverings-
leksaker till katten!

Sveriges största kattmagasin • www.kattliv.com

- Kändisarna och deras katter
- Veterinär råd
- De bästa kattbilderna
- Fakta om kattens hälsa och beteende
- Skötselråd
- Roliga kattserier
- Korsord, tävlingar och mycket annat!

På köpet!

Rolig
aktiverings-
leksaker

Premien skickas så snart din prenumeration är betald.
Erbjudandet gäller endast nya prenumeranter inom Sverige.

☐ **JA, jag vill prenumerera på Kattliv 6 nr**
214 för bara 279:- och får en rolig aktiverings-
leksaker utan extra kostnad.

Namn

Adress

Postadress

Telefon

E-post

Frankeras ej.
KATTLIV
bjuder på
portot!

KATTLIV

Svarspost

20614600

438 20 Kungsbacka

SMS:a **GIFTFRI50** till 72980
så skänker du 50 kr. TACK!

HJÄLP OSS RÄDDA DJUR FRÅN KEMIKALIETESTER

Stöd kampanjen: **FÖR EN GIFTFRI VARDAG – UTAN DJURTESTER**

Idag testas kemikaliers giftighet på djur. Testerna är ofta plågsamma och dessutom får man inte ens svar som går att lita på. Djurtesterna håller inte – varken etiskt eller vetenskapligt. Det krävs nya hög-teknologiska testsystem.

Hjälp oss påverka politikerna att ta sitt ansvar. Du kan skicka ett färdigt mejl via vår kampanjsajt giftfrivardag.nu. Och stöd oss gärna med en gåva. Skicka ett sms med texten GIFTFRI50 till 72980 så skänker du 50 kr. Stort tack!

www.giftfrivardag.nu

PG: 90 70 90-5

Tel: 08-749 03 40

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

**FORSKA UTAN
DJURFÖRSÖK**

TEMA DJURSKYDD I DEN OFFENTLIGA MATEN

DJUREN LIDANDE I UPPHANDLING

Med skattepengar köper kommunerna mat från djur som är behandlade på ett sätt som är olagligt i Sverige. Hur är det möjligt? **Vi frågar kommuner, politiker, jurister och grossister.**

Svårt handla djurvänligt för kommunerna

Kommuner vill köpa djurvänligt. Ändå tvingas de handla **kött från djur som transporterats långt och som slaktats utan bedövning**. Här förklarar vi varför.

Varannan kyckling som serveras på riksdagens matbord är producerad på ett sätt som inte är tillåten i Sverige och samma sak gäller i Stockholms Stad. Där är dessutom mer än varannan pannkaka och makaron gjord på ägg från den gamla sortens oinredda burar som inte är tillåtna i EU längre. Siffrorna är framtagna av frilansjournalisten Sven Secher som skrivit en rapport om den offentliga maten. Och det blir många ägg och kycklingar det handlar om. Det serveras tre miljoner måltider varje dag i Sveriges skolor, äldreboenden och sjukhus.

Ändå vill många kommuner köpa djurvänligt. Över hälften har ställt djurskyddskrav i sin upphandling. Det visar en rapport från Miljöstyrningsrådet som kom under 2012.

Så hur kan det bli så att man för skattepengar köper livsmedel som inte är producerade med samma höga djurskyddskrav som svensk lagstiftning kräver? Som till och med är olagliga att producera på det viset i Sverige?

När en kommun ska upphandla mat styrs de av Lagen om offentlig upphandling. De får ställa djurskyddskrav, det har domar i både förvaltningsrätt och kammarrätt slagit

fast, men kraven måste vara formulerade på ett visst sätt. Till exempel får man inte säga att maten ska vara producerad enligt svensk djurskyddslag. Det skulle hindra konkurrensen från andra EU-länder och alla inom EU måste ha en möjlighet att kunna ge ett anbud.

Miljöstyrningsrådet som är regeringens expertråd tar fram mallar som kommunerna kan ta hjälp av i sin upphandling. Till exempel kan kommuner enligt deras mallar kräva att man bara vill ha kött från djur som transporterats i max åtta timmar, som slaktats med bedövning och som inte behandlats med antibiotika om de inte är sjuka. Lagen om offentlig upphandling kräver dock att kommunen ska kunna kontrollera att de verkligen får den vara de efterfrågat från leverantören. Alltså, har kommunen krävt att de bara vill ha ägg från frigående höns så måste de kunna säkerställa att äggen som levereras inte kommer från

burhöns. Detta gäller även om grossisten i ett avtal lovat att bara leverera ägg från frigående höns. Hur den där kontrollen ska gå till har visat sig vara en svår fråga att komma överens om. Upphandlingarna har därför blivit rättsliga tvister där Sigtuna och Rättviks kommun har blivit mest uppmärksammade. De har båda blivit prövade i både förvaltningsrätt och kammarrätt och domstolarna har kommit till helt olika beslut.

I nuläget är det ingen som vet exakt vad som gäller och många efterfrågar vägledning. Rättviks kommun överprövade kammarrättens dom till Högsta Förvaltningsdomstolen. De meddelade nyligen att de inte anser det nödvändigt att pröva fallet.

I nästa artikel får du följa turerna kring Rättviks kommun som ställde djurskyddskrav i sin upphandling, blev överprövade och som nu efter tre år i domstolstvister tvingas göra om den. ✕

"Varannan kyckling som serveras på riksdagens matbord är producerad på ett sätt som inte är tillåten i Sverige."

Rättvik vill göra rätt för djuren

Politikerna i Rättvik ville servera kött från djur som haft det bra. Tre år senare har kommunen fortfarande ingen grossist som kan leverera mat till skola och omsorg. **Här får du följa varför grossisten överprövat Rättviks upphandling, vad domstolen sagt och vad kommunen gör nu.**

Det var 2009 som Rättviks kommun började sin upphandling. Politikerna i kommunen var överens om att man ville ta hänsyn till djurskyddet och tog hjälp av Miljöstyrningsrådet när de ställde krav på mjölkprodukter, kött och ägg.

Rättvik ville bland annat att hönor ska ha tillgång till sandbad, sittpinne och värprede, grisar ska få strö som ger süsssättning och att deras svansar får inte kuperas. Mjölkska komma från kor som får gå på bete och antibiotika ska bara ges om djuren är sjuka. Dessutom ville de att kött kom från djur som inte transporterats mer än åtta timmar och som slaktats med bedövning.

Kraven skulle kommunen kontrollera bland annat genom att köpa certifierade varor som har en viss märkning. Detta innebär

Foto: SKL

Mathias Sylwan har företrätt Rättviks kommun.

att varorna har ett eget kontrollsystem för att få bära märkningen.

– Rättvik har också tänkt begära in en skriftlig redogörelse från leverantören hur de kontrollerar sina varor och vi har begärt att leverantören har tillsyn av hela varukedjan. Vi har dessutom tänkt göra stickprover själva för att kontrollera. Bland annat åka ut till producenterna och titta, säger Ulf Israelsson som är kommunchef i Rättvik.

Grossisten Martin & Servera ansåg att de djurskyddskrav kommunen ställt var otillåtna eftersom de gick längre än EU:s miniminivå för djurskydd, dessutom ansåg de att det var omöjligt för kommunen att kontrollera kraven. Martin & Servera överprövade upphandlingen i Förvaltningsrätten.

Som första domstol i Sverige ansåg förvaltningsrätten i Falun att kommunen fick ställa djurskyddskrav och dömde till Rättviks fördel. Det här var i augusti 2011.

Men domen överklagades, visserligen ändrade sig Martin & Servera och tyckte att det inte längre var otillåtet att ställa djurskyddskrav men de ansåg att kraven var omöjliga att kontrollera. Nils Berntsson är marknadsdirektör på Martin & Servera:

– Vi tycker det är bra att kommunerna ställer krav på djurskydd men vi anser att de inte kan kontrollera de krav de ställer och kan de inte göra det leder det till en osund konkurrens, säger han.

Den osunda konkurrensen kommer då oseriösa leverantörer inte håller vad de lovar i avtalen menar han.

– Vi har sett exempel på grossister som inte levererar det som kommunen beställt.

De har då kunnat ge ett lägre pris och vi har förlorat upphandlingen, säger Nils Berntsson.

Kammarrätten ändrade Förvaltningsrättens dom. Kammarrätten menade att Rättvik inte kunde kontrollera de krav de ställt och krävde därför att upphandlingen skulle göras om. Om Rättvik fick ställa djurskyddskrav eller inte var ostridigt i målet eftersom Martin & Servera inte längre ansåg att det var otillåtet att ställa sådana krav.

I domen som kom december 2011 skrev Kammarrätten att det inte räcker att leverantören försäkrar att de har haft egenkontroll på hela varukedjan och att de själva intygar att djurskyddskraven kommer att uppfyllas. En fristående person eller organ måste göra kontrollen av varje vara. Att kommunen själv genom stickprover skulle kontrollera slakterier och gårdar köttet kom från godkändes inte.

– När man tittar på kammarrättens dom så måste man bli förundrad över hur de tänker, säger Ulf Israelsson som är kommunchef i Rättvik.

Mathias Sylwan är förbundsjurist på Sveriges Kommuner och Landsting och har företrätt kommunen i rätten. Han är mycket kritisk till domen.

– Den vedertagna kontrollmetoden hos både tillsynsmyndigheter och märkningsorgan är inspektion. Domen är inte bara märklig utan också orimlig med tanke på de kontrollkrav som kammarrätten ställer på kommunen, säger Matthias Sylwan.

Sigtuna kommun hade i sin upphandling ställt liknande djurskyddskrav och liksom Rättvik tänkt kontrollera dem genom

Foto: Elsa Frizell

stickprovskontroller och en försäkrans från leverantören. I Sigtunas fall hade det dessutom hunnit komma in anbud från grossister innan Martin & Servera överprövade upphandlingen. Kommunen gjorde en stickprovskontroll genom att undersöka två danska fläskköttprodukter i det vinnande anbudet och kunde då konstatera att grisarna transporterats och slaktats i enlighet med kommunens krav.

Sigtuna kommun förlorade i förvaltningsrätten men kammarrätten i Stockholm gav dem rätt. Domen kom i februari 2012.

– Jag glädjer mig åt att Kammarrätten hade civillikage att gå emot sina kollegor i andra kammarrätter och döma till Sigtunas fördel. Sigtunadomen är, till skillnad från de andra domarna, en korrekt tillämpning av EU-rätten, säger Mathias Sylwan.

Rättviks och Sigtunas domar i kammarrätterna står alltså mot varandra och gör rättsläget osäkert för kommunerna. Rättviks kommun begärde prövningstillstånd till Högsta Förvaltningsdomstolen men fick avslag och de måste därför göra om sin upphandling.

– Det kostar både tid och kraft att hålla på med detta. Men vi har full uppslutning från alla politiska partier och hela kommunens invånare, säger Ulf Israelsson.

Mathias Sylwan menar att konsekvensen av domen mot Rättvik i Kammarrätten blir att kommuner inte kan ställa djurskyddskrav.

– När djurskyddskrav kringgärdas av så strikt kontroll och beviskrav så blir det i praktiken omöjligt för kommunen att ställa krav, säger han. ✕

Detta har hänt:

Mellan åren 2007 och 2010 överprövade grossisterna majoriteten av kommunernas upphandlingar. Under den här perioden hade en del kommuner formulerat sina krav att de ville upphandla i enlighet med svensk djurskyddslagstiftning vilket ju inte är tillåtet eftersom det blir hinder av import från andra EU-länder. Men även kommuner som ställde allmänna djurskyddskrav som gick längre än EU:s miniminivå överprövades.

En dom i kammarrätten i Göteborg 2010 blev vägledande för ett totalt efterföljande domar. Rättspraxis som skapades av den domen bygger på helt felaktiga tolkningar av EU:s direktiv.

Det hävdar förbundsjuristen på Sveriges kommuner och landsting Mathias Sylwan som hjälpt många kommuner i upphandlingsmålen. Förenklat handlar det om att Göteborgs kammarrätt hänvisat till EU-principen att en vara som får säljas i ett EU-land måste få säljas i alla andra länder. Om en kommun skulle ställa krav som innebär att en vara som får säljas i ett EU-land inte kan komma ifråga så skulle det innebära hinder för import. Det är inte tillåtet, bara om det finns särskilda skyddsintressen. Och särskilda skyddsintressen skulle enligt kammarrätten användas sparsamt.

– Kammarrättens dom är en radikal omtolkning av EU:s upphandlingsregler. Den innebär att den upphandlande kommunen som huvudregel inte får ställa några drivande krav. Jag känner inte till något annat EU-land där man tolkar EU:s

upphandlingsregler på detta sätt, säger Mathias Sylwan.

Han menar att EU-parlamentet och EU-kommissionen i själva verket uppmanar myndigheter att ställa drivande krav på ett hållbart samhälle. Och att det i EU:s direktiv för upphandling finns bestämmelser som säger att man får efterfråga produkter med till exempel miljömärkning.

– I Parlamentet vill man nu lägga till skrivningar i Upphandlingsdirektivet som tydliggör detta, säger Mathias Sylwan.

En svängning i domarna kom hösten 2011 när förvaltningsrätten i Falun dömde till Rättvik kommuns fördel och sa att de fick ställa djurskyddskrav. Martin & Servera valde att överpröva Rättvik till kammarrätten men backade på en punkt. Man tyckte inte längre att kommunens djurskyddskrav var otillåtna och att kommuner gärna fick ställa djurskyddskrav. Däremot ansåg Martin & Servera att djurskyddskraven inte gick att kontrollera och att man därför var tvungen att överpröva upphandlingen. Kammarrätten dömde till grossistens fördel.

Sedan kom domen i kammarrätten i Stockholm som gav Sigtuna rätt att ställa djurskyddskrav.

Det finns alltså domar som visar att kommuner får ställa djurskyddskrav och andra domar som visar att de inte kan det. Rättvik överprövade till Högsta Förvaltningsdomstolen men fick inte prövningstillstånd, rättsläget är därför osäkert. ✕

Hur ska kommunerna göra? -så svarar ministern

I stora satsningar driver **Eskil Erlandsson sin vision om Det nya matlandet. Han vill marknadsföra svenska bönder och vill att skolbarn ska veta varifrån maten kommer.** Men några svar på hur kommuner som vill handla mat från djur som haft det bra ska göra, det har ministern inte. Han hänvisar till utredningen av upphandlingslagen och en spretig rättspraxis.

Hur ska kommunerna kunna ställa krav på djurskydd i sin upphandling?

– Kommunerna har stora möjligheter att ställa krav på den maten som de köper in. Det stora problemet är att kommunerna många gånger inte ställer några krav alls. Jag tycker att kommuner ska ställa krav och dela på upphandlingarna så att även de små företagen kan vara med.

Hur menar du att det stora problemet är att kommunerna många gånger inte ställer några krav alls? Enligt Miljöstyrningsrådets rapport från mars 2012 har 55 procent av kommunerna ställt djurskyddskrav i sin upphandling.

– Frågan om djurskydd har kommit att bli allt viktigare och det är glädjande att flera kommuner nu tycks ha tagit med sådana aspekter vid sin upphandling av

livsmedel. Det finns dock en förbättringspotential eftersom det fortfarande finns många kommuner som inte ställer sådana krav vid sin upphandling.

Hur ska kommunerna kunna kontrollera de djurskyddskrav de ställer, på ett sätt som svenska domstolar godkänner?

– När det gäller kontroller så måste givetvis den som säger sig uppfylla vissa krav vid en upphandling också göra detta. Kontrollen ska därför inte se annorlunda ut på detta område än på andra.

Kan du förtydliga hur de ska kontrollera? Det är precis på den punkten som till exempel Rättviks kommun fastnat i sin upphandling trots att de ställt liknande krav som Sigtuna kommun.

– Kontrollen ska fungera på samma sätt vare sig det gäller ambulanser eller köttbullar. Det är viktigt att man följer upp vad man har upphandlat. Sedan får rättspraxis utvisa vilka krav som går att ställa.

Hur arbetar du för att underlätta för kommunerna att upphandla med djurskyddskrav?

– Miljöstyrningsrådet, har sökt och beviljats projekt pengar inom ramen för visionen om Sverige – det nya matlandet. Miljöstyrningsrådet arbetar med att ge råd och vägleda för hur kommunerna kan ställa krav i upphandlingarna ur både miljö, men även djurskyddsperspektiv.

Regeringen har tillsatt en utredning med uppdrag att bland annat utvärdera

Foto: Anna-Karin Nyman

Ansvarig minister tycker att fler kommuner ska ställa krav men har inte svar på hur de ska få igenom kraven i sin upphandling.

Anders Wijkman som utreder lagen om offentlig upphandling.

"Kommunerna har stora möjligheter att ställa krav på den maten som de köper in. Det stora problemet är att kommunerna många gånger inte ställer några krav alls."

Eskil Erlandsson,
landsbygdsminister

upphandlingsregelverket ur ett ekonomiskt och samhällspolitiskt perspektiv. Ett slutbetänkande kommer i november 2012. I delbetänkandet som presenterades i november 2011, konstaterade man att bland annat livsmedelsupphandlingar är särskilt problematiska.

I EU pågår ett arbete med att se över upphandlingsdirektivet. Sverige är pådrivande i det arbetet för att möjliggöra att kunna ställa krav på kvalitet, miljö och djurskydd.

Vilka framtida lösningar ser du för kommuner som vill ställa djurskyddskrav i sin upphandling?

– Offentlig upphandling är en stor och viktig fråga. Jag tror att framtiden ser ljus ut för de kommuner som ställer krav på djurskydd. Det visar inte minst domen som gällde Sigtuna kommun. Något avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen finns dock inte i dagsläget vad gäller prövning av att ställa djurskyddskrav i en upphandling. Detta gör att det fortfarande råder viss osäkerhet på området om vad som är tillåtet eller inte.

Är den svenska lagstiftningen tillräcklig? Kan ett förtydligande i den svenska lagstiftningen hjälpa kommunerna i deras upphandling?

– Jag vill åter hänvisa till dels utredningen, dels till det pågående arbetet med översynen av EU:s direktiv om offentlig

upphandling. Regeringen har uppmärksammat kommissionen på den rättsosäkerhet som kan föreligga när en upphandlande myndighet önskar ställa krav på djurskydd som är längre gående än EU:s minimikrav. Regeringen har uppmanat kommissionen att tydligt ange hur sådana målkonflikter ska lösas.

Vad skulle du vilja säga till kommuner som tvekar att ställa krav på djurskydd i sin upphandling på grund av det osäkra rättsläget?

– Ställ krav och ta hjälp av Miljöstyrelsens råd! Kommunerna har stora möjligheter att ställa krav på maten de köper in och det gäller att använda sig av den möjligheten.

De kommuner som använt sig av möjligheten att ställa krav på djurskydd har ju i de flesta fall blivit stämde. Ett exempel är Rättvik som ju ställt liknande krav som Sigtuna men där Kammarrätterna kommer till helt olika domar. Det är mycket kostsamt för kommunen att bli stämde. Kan du utveckla varför kommunerna ska ställa krav på djurskydd i sin upphandling?

– Jag värnar om djurskyddet och det är en viktig fråga för Sverige. Både produkt- och produktionskvalitet är viktiga konkurrensmedel som kan användas vid offentlig upphandling. Höga krav på djurskyddet vid offentlig upphandling kan också vara ett incitament för att driva utvecklingen framåt på djurskyddsområdet. ✕

Är det du som ska lösa problemet med att kommunerna har svårt att ställa djurskyddskrav i sin upphandling?

– Jag hoppas kunna medverka till att lagstiftningen blir tydligare. Det är tillåtet redan idag att ställa djurskyddskrav, men allt beror på hur kraven ställs. Och det råder viss förvirring om huruvida en myndighet kan ställa krav som går längre än EU:s lagstiftning på ett specifikt område. Juristerna har olika syn på detta och vi jobbar med frågan.

Behövs det förändringar i lagen för att kommunerna ska få det lättare att ställa djurskyddskrav i sin upphandling?

– Jag tror inte att det behövs ändringar i själva lagen, snarare i tillämpningen. Men situationen bör bli än klarare med det nya EU-direktivförslaget om upphandling som nu diskuteras. Där finns en tydlig markering att krav får ställas i framtiden som omfattar hela livscykeln. Frågan om kontroll av kraven är dock viktig. Här hoppas jag att det skall växa fram initiativ - typ det som Sveriges Kommuner och Landsting redan satt igång med SKL Kommentus. De har skrivit ramavtal med ett antal revisorsfirmor för att få hjälp med uppföljning och verifiering av ställda krav. De kommuner som är med kan alltså avropa hjälp från någon av dessa revisorsfirmor. Man har ännu inte inkluderat livsmedelsupphandlingar, men detta övervägs. Ett sådant initiativ skulle vara mycket bra. Vi kommer att trycka på vikten av detta i utredningen. ✕

1. Föreningarna representerades av ett 40-tal ombud som beslutade om förbundets färdriktning.

2. – Det är otroligt hedrande att få detta pris, sa Helena Berg från SVT:s Rapportredaktion som belönades med Djurskyddspriset.

3. Kim Lindbom Carlsson och Anita Jakobsson diskuterade hur förbundet ska arbeta vidare med skolmaterialet REDE.

4. Nya styrelsen från vänster: Johan Beck-Friis, Mats Lindahl, Annelie Daging, Sven Stenson, Terese Askerstedt, Linda Maria Vonstad, Anton Dahlén, Gabriella Zsido, Björn Dahlén och Sven-Erik Alhem. Frånvarande Katarina Linge Hag Ekholm och Owe Sandström.

5. Jeanette Thelander, Monika Jonasson och Gabrielle Rosendahl diskuterade under stämmans workshop.

KATT OCH JAKT I FOKUS PÅ STÄMMAN

Kastreringsmärk katter och stoppa både lo- och vargjakt. Det beslutade stämman att Djurskyddet Sverige ska arbeta för. Dessutom ska förbundet jobba för en brottsofferjour för djur.

Det går inte att se om en katt är kastrerad eller inte och idag sker onödiga ingrepp då djurhemmen tar hand om hemlösa och övergivna djur. En tatueringssmärkning i ena örat skulle sätta stopp för detta och det beslutades att förbundet ska arbeta för en sådan.

Stämman, som samlade ett fyrtiotal ombud från de lokala föreningarna runt om i landet, ville att förbundet ska fortsätta arbeta för en förbättring av jaktlagstiftningen, sprida saklig information om rovdjur och stoppa lo- och vargjakt.

– Vi har ett starkt stöd bland föreningarna att arbeta med dessa frågor, sa omvalde förbundsordföranden, Sven Stenson.

Djurskyddet Sverige ska också fortsätta arbetet med att öka barns empati genom skolmaterialet REDE, både till förskola och skola. Att hönsen ska ut ur burarna, kastrering av smågrisar upphöra och att en brottsofferjour för djur ska skapas är andra frågor som förbundet ska prioritera. Tanken med brottsofferjouren är att de böter som utdöms då brott mot djur har begåtts ska tillfalla djuren.

Under stämman delades årets Djur-

skyddspris ut till journalisten Helena Berg på SVT:s Rapportredaktion för att hon lyft djurskyddsfrågorna på agendan och påverkat makthavare i annars bortglömda djurskyddsfrågor. Namir Zetali på slakteriföretaget Oibbla Halal fick förbundets Hedersnämmande för att han visat att det går att förena djurskydd med religiösa önskemål. Företaget arbetar för att förbättra den europeiska halalstandarden genom de branschträffar halalslakteriföretagen i Europa har.

– Det är aldrig roligt med slakt men ska vi göra det, ska vi göra det på ett bra sätt, att slakta utan bedövning är fruktansvärt. Det känns väldigt skönt att få priset, djurskydd och respekt för djur är viktigt för mig och företaget, säger Namir Zetali.

Sex nya ledamöter valdes till förbundsstyrelsen bland annat Jordbruksverkets före djurskyddschef Björn Dahlén samt zoologen Owe Sandström.

– Vi känner mycket optimism. Vi har stämmans fulla förtroende och en taggad styrelse som nu ska ta tag i alla dessa viktiga djurskyddsfrågor, säger Sven Stenson. ✕

Text och foto Elsa Frizell

Vilken djurskyddsfråga tycker du är viktigast?

Henrik Hemberg, Djurskyddet Karlshamn

– Öka folks empati och medvetenhet angående djur överhuvudtaget. Att lära våra unga ett bra beteende mot både djur och människor, genom till exempel REDE.

Anna Jansson, Djurskyddet Säffle-Åmål

– Den viktigaste frågan är ju att arbeta för att öka respekten för liv. Rovdjursfrågan är också viktig. Det finns en stor okunskap om vargen i Värmland.

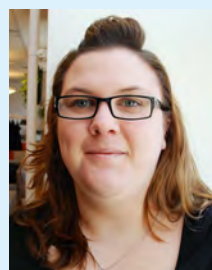
Carl Dickfelt, Linköpings djurskyddsförening

– Få en lag om märkning och registrering av katter. Tycker även att katter ska k-märkas med tatuering i örat så att man kan se om de är kastrerade.

Kerstin Erlandsson, Djurskyddet Kristehamn

– Jag tycker att minkfarmer ska totalförbjudas. Det är fullständigt vidriga förhållanden minkarna lever i och det är en helt onödig bransch.

Elin Weststrand, Djurskyddet Karlstad

– Märkning av katter. Det är vår största fråga lokalt. Det är så lätt att bara släppa ut en katt. Det ska vara striktare katthållning i allmänhet. Jag tror katter får ett högre värde då.

ALLA SKA INTE FÅ VALLA

I förra numret av Tidningen Djurskyddet skrev vi om får som stressas och hundar som blir slagna inom vallhundsträning. Nu efterfrågar Djurskyddet Sverige **mer kunskap bland aktiva och ifrågasätter trenden att köpa får för att träna hunden på.**

Helst av allt vill får umgås med varandra, vandra, och idissla. De vill leva i en fast social flock och i en varierad miljö. De menar professor Keith Kendricks på Babraham institutet i Cambridge. Han har tillsammans med forskaren Donald Broom gjort stora studier på fårs mentala förmågor. Deras forskning visar att får både är smarta och sociala men även lättstressade. Under en av deras studier mättes hjärtfrekvens och puls hos får som var mycket vana att bli vallade. Det visade sig att både puls och hjärtfrekvens ökade mycket kraftigt bara vid åsynen av hund eller människa.

Katarina Linge som sitter i Djurskyddet Sveriges styrelse är väl insatt i Keith Kendricks forskning och har själv haft gutfår i 15 år.

– Får är flykt- och flockdjur och är bra på att dölja stress och smärta. De kan gå länge med en skada utan att visa den men de har självklart ont, säger hon.

Men för den som har kunskap om får är

det inte svårt att se hur de mår.

– Fåren visar små subtila signaler.

Öronen är bra att titta på, om de är fällda bakåt eller spänt framåt. Om de visar vitögat kan vara ett annat stresstecken, säger hon.

Katarina Linge

Ekholm var en av många läsare som reagerade starkt på artikeln om vallhundsträning i förra numret av Tidningen Djurskyddet. Artikeln tog upp missförhållande som framkommit, får som stressas och hundar som blir slagna. Sedan artikeln publicerats har redaktionen blivit kontaktad av flera personer som bekräftar bilden. Av rädsla att bli uteslutna och utfrysas vill dock ingen gå ut

med namn, varken på sig själva eller på de instruktörer som behandlat djuren illa.

Så här berättar två av de som skrivit till redaktionen.

"Får är bra på att dölja stress och smärta. De kan gå länge med en skada utan att visa den men de har självklart ont."

Katarina Linge Ekholm,
förbundsstyrelseledamot,
Djurskyddet Sverige

"Jag har vallat för olika instruktörer genom åren, i förhoppning att nästkommande skulle vara vänligare mot alla inblandade djur... Den ena hade för vana att sparka alltför tama får hårt med sina skor i huvudet så att de förskräckta lämnade honom och sprang tillbaka till flocken.

Detta såg jag oräkneliga gånger. Han hade även en hund som hade god talang men alltför lätt tog till bett mot fåren. Varenda gång hunden vallade stack den in och drog av tussar från fåren, ofta

Vallning är en stor kompromiss av fårens välfärd, säger Katarina Lingehag Ekholm från Djurskyddet Sveriges styrelse, som starkt ifrågasätter trenden att skaffa får för hobbyvallning.

med blodiga sår. Detta ska inte accepteras, men händer ändå.”

”...jag har också bevittnat hårda tag på hundarna, det kastas saker på dom, dom trycks ner och får en och annan smäll. Jag sa också mycket bestämt ifrån när instruktören, sa åt mig att gå på den ännu hårdare med vallstaven. Jag sa att jag inte använder saker och slår min hund med! Jag vallar inte alls idag på grund av bristande förståelse från vallhundsinstruktörer”.

Dessa missförhållanden inom vallhundsträning är ingenting Svenska Vallhundsklubben känt till.

– Vår första kännedom om det var när vi läste artikel i Tidningen Djurskyddet säger ordförande, Larry Jones.

Han säger att Svenska Vallhundsklubben har en mycket strikt djurpolicy och att hårda metoder absolut inte är något de sanktionerar. Han poängterar hur viktigt det är med erfarna instruktörer som har stor pedagogisk förmåga och som kan läsa både fåren och hunden. Är fåren stressade

går det inte att få till samspelet mellan hund och får och då kan man lika gärna avbryta säger han.

– Men i alla verksamheter finns det alltid rötägg men det är inget vi kan ha absolut kontroll över, vi är ingen polisorganisation, säger han.

Katarina Lingehag Ekholm efterfrågar mer kunskap bland de som vallar får som hobby och tycker att det borde krävas utbildning i fårens beteende och behov för att få skaffa får.

– Att hålla på och valla på samma får i flera timmar visar att man inte har tillräckligt med kunskap, fåren har ju ingen som helst behållning av träningen. De ska inte behöva träna mer än en halvtimme, sedan ska de vila, fysiskt men framförallt mentalt. Att låta dem gå och bli vallade en hel dag är helt vansinnigt, säger Katarina.

Larry Jones på Svenska Vallhundsklubben håller inte med. Han menar att det beror alldeles på hunden och fåren. Och klubben

har ingen rekommendation för hur länge man får valla.

– Det kan finnas situationer där man bryter efter några minuter och andra tillfällen där man kan hålla på en hel dag så länge fåren får vila emellanåt. Det viktiga är att det är en erfaren instruktör som läser av djuren. Om fåren är stressade får de ingen respekt för hunden och det måste vara ett samspel för att vallning ska fungera, säger han.

Katarina Lingehag Ekholm poängterar att hon tycker vallning är bra när man i produktion behöver hjälp att förflytta får.

– Det är bättre och mindre stressande för får med en välдресerad hund än en fyrhjulning eller människodrev. Det är när fåren blir någon slags redskap för att roa sig som jag tycker att det gått snett, när man kan köpa ett antal får för att ha och träna sin hund på. Man ska komma ihåg att vallning är en stor kompromiss av fårens välfärd. ✕

Text Elsa Frizell

7 RÅD FIXA FÖR FINA FISKEN

Varje fisk har sina unika behov och det gäller att vara påläst för att kunna ge simmarna vad de behöver. Tidningen Djurskyddet pratade med akvaristen Kjell Forhman som här ger sina bästa råd.

Text Elsa Frizell **Foto** Istockphoto

1

SKAFFA ORDENTLIGT MED KUNSKAP

Innan du köper akvariefisk, skaffa information om de arter du kan och vill ha. Tänk på att de fiskar som säljs i affärerna är yngel och kan bli mycket större. Utefter sitt beteende och maximala storlek har olika arter olika behov av hur stort akvariet ska vara, hur det ska inredas och om fiskarna ska hållas i stim. Dessutom passar vissa arter inte ihop. Information kan du få genom att läsa akvarieböcker och på akvariehemsidor. Du kan också fråga i seriösa akvarieaffärer eller gå med i en akvarieförening. Impulsköp aldrig akvariefiskar!

2

TA DIG TID

Även om akvariefiskar är ett av de husdjur som kräver minst skötsel så kräver de ändå ditt engagemang för att få ett bra liv och leva länge. En gång om dagen ska de få mat och en gång i veckan bör man lägga 30-60 minuter på att byta vattnet i akvariet. Tänk på att inte byta allt vatten på en gång, endast en fjärdedel av vattnet ska bytas ut, annars kan förändringen för fiskarna bli för stor. Vid behov ska man också rengöra filter och rutor. Har man inte tid med detta bör man inte skaffa akvariefiskar.

SKAPA RÄTT KULTUR I AKVARIET

Den känsligaste perioden i ett akvarium är de två första månaderna. Då är risken stor att man får något som kallas för nitrit som dödar fiskarna. För att undvika det är det viktigt att man startar upp akvariet med få fiskar och under denna period räcker det också om man matar varannan dag. En månad efter de första fiskarna släpptes i kan man sakta börja belasta akvariet hårdare. Man kan också minska risken för nitrit genom att man använder en bakteriekultur som finns att köpa i akvarieaffärerna.

3

HA FÅ ARTER

Felet många gör att man blandar för många arter och ju fler arter desto större är risken att vissa inte passar ihop och då kan det bli problem i akvariet. Vill du ha många fiskar är det bättre att ha fler av samma art.

4

5

MATA LAGOM

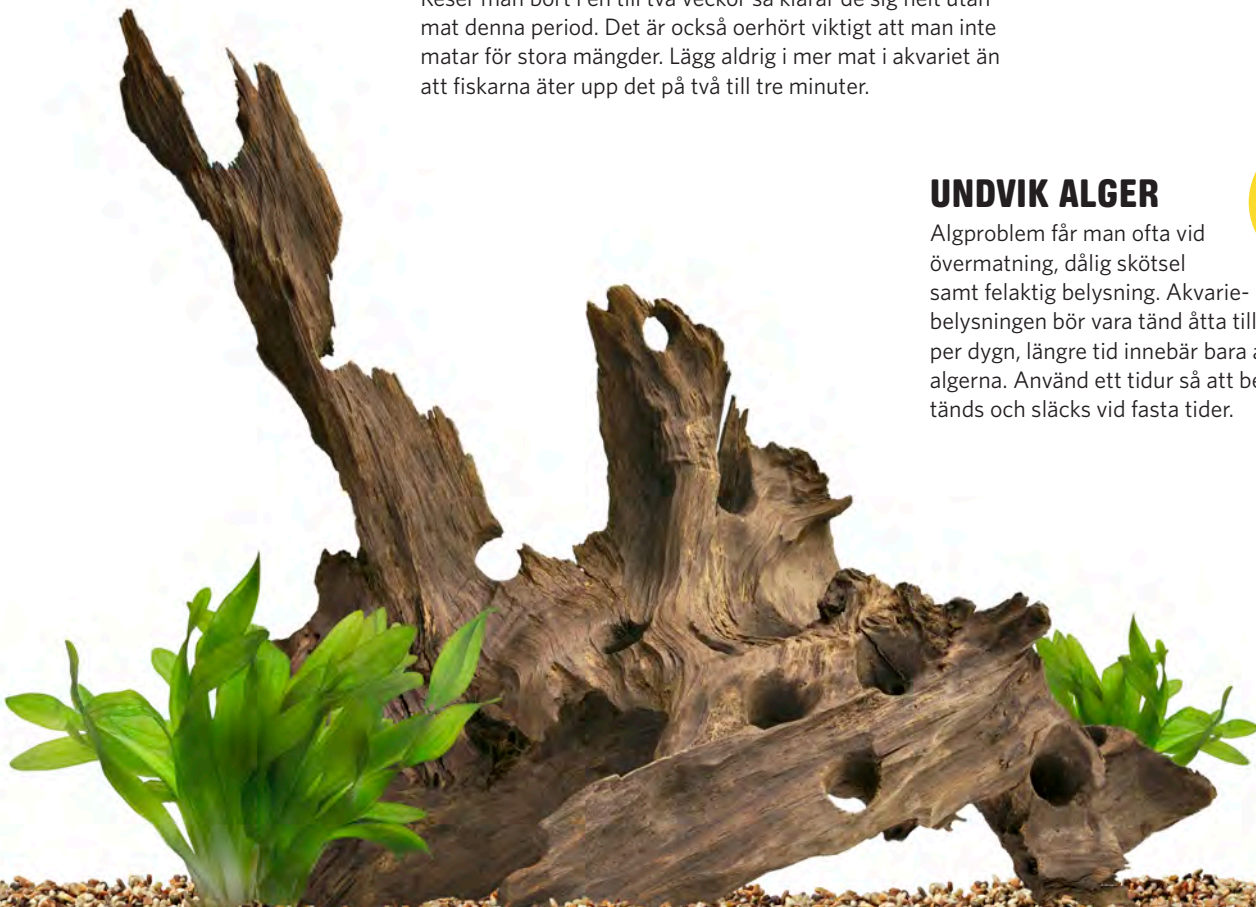
Den vanligaste orsaken till att fiskarna dör är att man matar för mycket. Fiskarna ser alltid hungriga ut, men de klarar sig mer än väl om de matas en gång per dag och man kan även gärna hoppa över en dag i veckan.

Reser man bort i en till två veckor så klarar de sig helt utan mat denna period. Det är också oerhört viktigt att man inte matar för stora mängder. Lägg aldrig i mer mat i akvariet än att fiskarna äter upp det på två till tre minuter.

UNDBIK ALGER

Algproblem får man ofta vid övermatning, dålig skötsel samt felaktig belysning. Akvariebelysningen bör vara tänd åtta till tolv timmar per dygn, längre tid innebär bara att man göder algerna. Använd ett tidur så att belysningen tänds och släcks vid fasta tider.

6

Djuren lider svårt inom den indiska läderindustrin. Svenskar köper läderprodukter från Indien för miljontals kronor varje år.

"BOSKAPEN MÅSTE LEVA TILLS VI KOMMER TILL SLAKTERIET"

Djuren står packade. Kalvar med benen ihopknutna kastas upp på den redan överfulla lastbilen och på slakterierna pågår dagligen djurplågeri. **Trots ambitiös lagstiftning finns i princip inget djurskydd inom den indiska läderindustrin.**

Skymningen har för länge sedan gett vika för det kompakta mörker som omsluter motorväg 181 i den fuktiga Indiska delstaten Tamil Nadu. Ljuset från bilar och lastbilar i den kaotiska trafiken är den enda ljuskällan som finns. 56-åriga Saravanan lastbil står parkerad längs med vägen. Han övervakar två kollegor som kämpar med att byta ett punkterat däck. De 21 bufflarna som står ihoptryckta på flaket följer arbetet med mindre intresse.

– Jag vet att det är olagligt att ha 21 djur lastade men jag lastar så många som möjligt. Jag behöver pengar. Jag vet inte hur mycket djur lagen säger att man få ha, säger han.

Svaret är sex djur. Det är gränsen för hur många djur som enligt den indiska lagen får lastas på ett flak med Saravanan storlek. Från taket på förarhytten kan jag se hur djuren står huller om buller utan något som helst utrymme mellan sig. En ligger ned, fortfarande vid medvetande medan en annan som står har svårt att hålla huvudet ovanför de stora kropparna. När de står så tätt behöver de inte knytas fast även om vissa är ihopbundna med rep genom näsan.

– Jag köper djuren på boskapsmark-

naden och kör till slakteriet i Kerala, som ligger 300 kilometer härifrån, säger Saravanan.

Han berättar att vissa transporter har 800 kilometer från marknaden till slakteriet.

– Mina djur får alltid mat och vatten innan vi börjar köra, ändå svimmar en del under transporten men de överlever. De måste leva när vi kommer till slakteriet, säger Saravanan.

Han kör under natten för att undvika uppmärksamhet från polisen och från djurskyddsorganisationer som är kända för att stoppa transporterna och stämma dem för djurplågeri. Med goda skäl verkar det som.

En annan förare, Paulraja från Punjipuli-ampatti, har just vunnit ett sådant rättsfall mot vad han kallar "Hindu-nationalister" på grund av deras syn på djurskydd.

– Jag stämde för att ha lastat min lastbil med för många djur. Jag hade ingen inkomst på en hel vecka eftersom både lastbilen och djuren var konfiskerade, säger han frustrerat.

Paulraja hade 15 kor och kalvar på sin

"Jag köper djuren på boskapsmarknaden och kör till slakteriet i Kerala, ungefär 300 kilometer härifrån."

Saravanan

lastbil i mellanstorlek. Flakets storlek var en - och en halv meter gånger två och en halv meter stort. Enligt indisk lag får max två kor transporteras på ett sådant flak, inte 15. Enligt Paulrajas advokat Noorul Ameen vann han

i rätten eftersom bara två av djuren var kor, resterande tretton djur var kalvar som inte innefattas av lagen. Den indiska lagstiftning jag läst klargör dock att kalvar visst räknas som boskap.

Nötkött är inte lönsamt i Indien eftersom hinduer anser att kor är heliga och därför inte ska dödas och ätas. Trots det slaktas miljontals kor och tjurar varje år, mestadels av icke-hinduer. Indien hör till ett av de fem länder i världen som producerar mest läder. År 2009 producerades 400 000 ton. Över hela Indien finns boskapsmarknader. Många indiska familjer och lantbrukare har en ko eller två för att få mjölk. När korna blir sjuka eller gamla säljs de på boskapsmarknaderna för att sedan gå till slakt.

Slaktaren Nasil 40 år berättar:

– Inkomst från försäljningen av köttet täcker mina anställdas löner. Men min

Djuren transporteras hundratals kilometer under vidriga förhållanden.

Kor och kalvar slaktas i ett av de större slakterierna i västra Tamil Nadu.

stora inkomst är på hudarna, inte från köttet.

Nasil köper boskap på marknaden i byn Pollachi nära gränsen till de indiska delstaterna Kerala och Tamil Nadu.

Det är vanligt att boskapen transporteras långa sträckor till slakterier i indiska delstater som Kerala och Västbengalen där efterfrågan på nötkött är hög på grund av att fler muslimer och kristna bor där. I Kerala beräknar man att 1,2 miljoner kor slaktas varje år. Två tredjedelar av dessa är illegalt slaktade enligt Keralas Jordbruksdepartement. Efter slakt körs hudarna till läderindustrier i andra stater särskilt Tamil Nadu där Indiska läderindustrin är som störst.

Det är svårt för läderföretagen att spåra varifrån hudarna kommer. Orsaken är att Indien inte har någon tradition av stora

boskapsrancher eller stora slakterier så som andra stora läderproducent-länder har till exempel Brasilien. De små jordbruken och de småskaliga slakterierna som alla är spridda över stora områden blir en utmaning för de läderföretag som vill spåra hudarna tillbaka i varukedjan. Bara i delstaten Kerala finns 4904 slakterier, uppger lokala myndigheter. Ingen av de stora garverierna verkar ens försöka att spåra varifrån hudarna kommer, inte ens ett av de största Farida Prime garveriet. De förser några av världens största skomärken med läder till exempel Timberland och Clarks.

– Det är svårt att spåra hudarna tillbaka till slakten eftersom Indien är fullt av småskaliga slakterier. Det skulle vara lättare om det istället etablerades större slakthus, det skulle göra det möjligt att spåra hudarna, säger Israr A. Mecca som är vd för Farida Prime garveriet.

Farida Prime garveriet har ingen djurskyddspolicy, inte skomärket Timberland heller. De mindre garverierna jag pratar med har inte ens tänkt tanken på att man ska ha någon slags djurskyddspolicy.

Pollachis boskapsmarknad är lugn och lite händelselös. Kor och bufflar står och väntar. När försäljningen kommer igång ändras bilden. Kalvar får ibland sina ben ihopknutna och kastas sedan upp på redan överfulla lastbilsflak. Andra kalvar dras upp på flaken i svansen och med ett rep runt halsen.

Dr Chinny Krishna är vice ordförande i Indiska miljödepartementets djurskyddsstyrelse. Han menar att det huvudsakliga problemet för välfärden hos boskap är transportererna och förhållandena på slakterierna.

– Boskapen i transportererna svimmar eller

**"Indien
har förmodligen
den bästa
lagstiftningen i
världen för djurskydd
men det är ingen som
följer den."**

Dr Chinny Krishna,
vice ordförande i Indiska
miljödepartementet

råkar ut för ännu värre öden och på slakterierna är missförhållandena mycket utbredda, säger han.

– På uppdrag av högsta domstolen inspekterades ett hundratal slakterier i delstaterna Tamil Nadu, Karnataka och Kerala mellan 2006 och 2009. Inte ett enda uppfyllde lagens krav på djurskydd. Jag kan garantera att inte en enda transport uppfyllde lagens krav heller, säger han och tillägger, under den tid du varit här, har du sett någon som har kört en laglig transport?

Jag måste säga nej. Den indiska läderindustrin tar en del initiativ för att förbättra djurskyddet för djuren. Exportrådet för läder har stöttat de lokala myndigheterna i Coimbatore för att få igång ett projekt för att förbättra slakterierna i staden och boskapsmarknaden i närliggande Pollachi.

Expertrådets regionala chef K.Abdul Sattar Khan berättar.

– Bland annat byggdes ramper för djuren att gå på när de skulle upp på transporterna och vattenbehållare för de som stod och väntade på att säljas på marknaderna. Transportörerna och slaktarna fick av en internationell expert lära sig hur de bäst skulle hantera djuren, säger han.

Djurrättsorganisationen PETA var först delaktiga i projektet genom att dokumentera djurplågeri. De drog sig senare ur projektet som de kritiserar för att vara ett spel för gallerierna.

– Under de år vi medverkade blev det uppenbart att exportrådet gjorde minsta möjliga för att kunna ge ett sken av att djuren fick det bättre. I själva verket var de

inte i närheten av att kunna lindra lidandet hos djuren i Coimbatore, säger Poorva Joshipura som är chef för PETA i Indien.

Advokat Noorul Ameen företräder en lastbilschaufför i Paulraja. Han menar att det stora problemet i frågan är det stora gapet mellan det ekonomiska perspektivet och djurskyddsperspektivet.

– Det är omöjligt för en chaufför att tjäna något på att endast ha sex kor i en stor lastbil eller två kor i en mellanstor. För närvarande tas för mycket hänsyn till djurskydd, säger han.

Vice ordförande i indiska miljödepartementets djurskyddsstyrelse dr Chinny Krishna håller inte med.

– Indien har förmodligen den bästa lagstiftningen i världen för djurskydd men det är ingen som följer den. Och läderindustrins intresse i frågan är lika med noll, tillägger han.

Fotnot: Lastbilschaufförens namn Saravanan är en pseudonym men DanWatch vet vem han är.

Text Peter Bengtsen, DanWatch
Översättning Elsa Frizell

Texten är skriven av DanWatch som är en självständig och icke-vinstdrivande media och researchorganisation. De bedriver undersökande journalistik om företags påverkan på människor och på miljön. DanWatch undersöker om företagen tar sitt sociala ansvar när de investerar, upphandlar och säljer varor internationellt. Läs mer om DanWatch på www.danwatch.dk

FAKTA

- Sverige har direktimport av läder från Indien dessutom säljs många läderprodukter till Sverige, till exempel kläder, skor och utrustning för häst.
- Mellan 2010 och 2011 importerade Sverige klädprodukter från Indien för cirka 44 miljoner kronor. Under samma period importerades dessutom utrustning till häst för cirka 36 miljoner kronor.
- Nästan 90 procent av Indiens läder för skor går till Europa och USA. Hur stor andel läderskor Sverige importerar från Indien är svårt att få fram. Totalt importerade Sverige skor, både i tyg och läder, från Indien för cirka 96 miljoner kronor under 2010-2011.

Exempel på märken som köper sitt läder från Indien:

Acme, Ann Taylor, Bally, Charter Club, Clarks, Coach, Colehann, Daniel Hector, Deichmann, DKNY, DoubleH, Ecco, Elefanten, Etienneaigier, Florsheim, Gabor, Geoffrey Beene, Guess, Harrods, Hasley, Hush Puppies, Kenneth Cole, Liz Claiborne, Marks & Spencer, Nautica, Next, Nike, Cole Haan, Nunn Bush, Pierre Cardin, Reebok, Rockport, Salamander, Stacy Adams, Tommy Hilfiger, Tony Lama, Versace, Yves St. Laurent, Zara, Johnston & Murphy, Docksteps, Timberland, Armani, Geox, Diesel, Ted Baker, Lacoste, Kickers, Calvin Klein, Sioux, Brasher, Zegna, Massimu Dutti, Buggatti, Lloyd, Christian Dier, Salamander, Camper, Bata, Espirit, French Connection, Legero, Mercede, H & M.

Källa: www.leatherindia.org

Djurhemmen har det ofta tufft att få ihop ekonomin. Ändå är det få kommuner som stöttar. Missen på bilden fick hjälp av Djurskyddet Kalmars djurhem.

STÖTTAR KOMMUNEN DITT DJURHEM?

En majoritet av kommunerna väljer att inte stötta de lokala djurhemmen. En del kände inte ens till att de fanns. Det visar en undersökning Tidningen Djurskyddet gjort.

Ansvaret för djurskyddsfrågor ligger sedan januari 2009 på Länsstyrelsen. Genom vår undersökning ville vi ha svar på kommunernas inställning till de ideellt drivna djurhemmen runt om i landet - och hur vanligt det är att enskilda kommuner går in och stöttar verksamheten ekonomiskt, materiellt eller med andra medel. Vi kontaktade elva kommuner - och intresset visade sig vara häpnadsväckande lågt från en del håll.

– Du får vända dig till länsstyrelsen, svarade man på Skövde kommun.

– Vi kommer tyvärr inte att ha tid att besvara dessa frågor, löd svaret från Stockholms stad.

Men det finns undantag. Eskilstuna och Västerås är två kommuner som idag aktivt går in och hjälper de djurhem man har i regionen.

I Eskilstuna handlar det om det djurhem som drivs i Djurskyddet Eskilstunas regi - Kälby.

– Katthemmet i Kälby har fått ekonomiskt bidrag under 2010 och 2011. Då lokalerna är kommunens ansvar så finns det också avtal kring hyreskostnaden, skriver Sirpa Lindelöf, utvecklare på kommunledningskontoret i Eskilstuna kommun i ett mejl.

Man är också övertygad från kommunens sida om att det djurhem som finns i

Eskilstuna behövs och att de flesta ärenden gällande lösspringande katter numer går direkt via djurhemmet och därför inte kommer till kommunens vetskap.

– Klart att det finns alltför många övergivna katter inom kommunen, men samtidigt vet nu många att Djurskyddet finns och tar kontakt, dels när de hittar katter och dels när de vill skaffa katt, menar Sirpa Lindelöf.

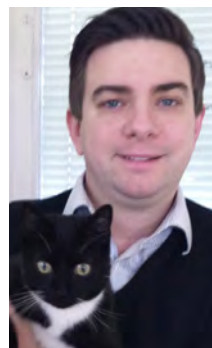
Även i Västerås stad hjälper man det lokala djurhemmet, Djurskyddet Västerås Huskatten genom så kallat hyresbidrag. Förra året låg summan på 55 800 kr.

– Vi ser att Huskatten fyller en funk-

Jimmy Jansson (S),
kommunalråd i Eskilstuna.

**Ni har under två
års tid hjälpt
Djurskyddet
Eskilstunas djur-
hem ekonomiskt.
Varför har ni valt
att göra det?**

– Föreningen har haft det kärt och vi vet att det är viktigt, också för kommunen, att katter som far illa kan få en fristad. Dock är det inte ytterst en kommunal fråga så vi har stöttat verksamheten under en period för att den ska komma på fötter.

Stämmer det att du var en av de drivande krafterna bakom detta?

– Ja, det kan man nog säga. I min roll som folkvald faller det på min lott att ta ställning i olika frågor och situationer som uppstår. Min och fleras bedömning var att det var nödvändigt att stötta föreningen i det läge som uppstått.

Var det ett enhälligt beslut, eller fanns det kritiska röster?

– Jag minns inte riktigt. Men tror inte att det var någon som tog direkt strid mot. Det fanns nog en och annan på den politiska motståndarsidan som yttrade viss skepsis och undrade om detta verkligen var nödvändigt. Men det blev ingen stridsfråga, som jag minns det.

Vad anser du om katthemmen och dess funktion i framtiden?

– Att de är viktiga, men jag önskar att folk kunde behandla sina katter och övriga djur väl så att katthem inte skulle behövas. Jag tror också att det blir svårt över tid att motivera kommunala bidrag till sådan verksamhet.

Vad tycker du är viktigast i arbetet med att öka kattens status?

– Att människor inser att det är en levande varelse med personlighet och karaktär och att katter eller andra djur ska respekteras därefter. Det är inte en leksak vi talar om. En självklarhet kanske, men tyvärr är det inte så för alla.

Till sist - Vad är din egen relation till katter?

– Jag är uppvuxen med katter och har en hemma idag också. Mario heter han. Urmysig och charmig kisse.

"Det är viktigt också för kommunen att katter som far illa kan få en fristad."

Jimmy Jansson (S),
kommunalråd i Eskilstuna.

tion, och att vi därför väljer att fortsättningsvis stötta föreningen/katthemmet, säger Ylva Wretås, på Västerås stad.

I Malmö har man utvecklat ett projekt kallat "Kattrådet i Malmö" där kommunen, tillsammans med en rad organisationer, jobbar för att "uppnå en bättre katthållning", som man uttrycker det. Trots detta stöttar man idag inte några djurhem i området. Däremot anser man att problemet med lösspringande katter är stort - och i sitt svar till Tidningen Djurskyddet avslöjar man att det finns ambitioner att göra insatser på området.

– Med anledning av en motion till Malmö miljönämnd har förfrågan om ett kommunalt djurhem framförts. Kommunförbundet ska behandla motionen, så vi får återkomma i frågan, meddelar man.

Det finns också kommuner där, trots att man anser att djurhemmen är viktiga, inte går in och hjälper verksamheten. Jönköping är en av dem.

– Behovet finns med all säkerhet, folk har dålig respekt för kattens väl rent allmänt, svarar Lars-Johan Ekdahl på miljökontoret i Jönköpings kommun.

Andra kommuner anser inte att problemet med lösspringande katter är så stort att några åtgärder behövs. Västkustkommunerna Göteborg och Falkenberg är två av dem.

– Miljöförvaltningen tar emot ett fåtal klagomål per år från kommuninvånare som störs av lösspringande katter. Miljöförvaltningen ställer inga krav på åtgärder i dessa ärenden, svarade Tina Persson, informatör

på miljöförvaltningen i Göteborg stad.

I turistorten Falkenberg har man idag ett djurhem - men det får klara sig utan hjälp från kommunens sida. Eftersom

Falkenberg är starkt förknippad med turism så märker man främst av problemet med förvildade katter på hösten när turisterna lämnat staden, säger man. Trots detta anses problemet förhållandevis litet.

– Jag skulle tro att flera tas omhand utan vår vetskap. Under 2011 sökte vi till exempel tillstånd hos polisen för avlivning av toltalt fem katter. Problemet är mycket större än så. Gissningsvis kontaktas skyddsjägare som sagt utan vår vetskap, säger Lena Davidsson, miljö- och hälsoskyddsinspektör på Falkenbergs kommun.

På frågan om det djurhem man har i kommunen behövs, svarar hon:

– Utifrån vår roll saknar det rent krasst betydelse vad som händer med katten avskjutning eller djurhem, så länge det inte blir en olägenhet i Miljöbalkens mening. Det kan man ju däremot ha rent känslomässiga synpunkter på. Vi upplever faktiskt inte heller att den som anmäler tycker att det är oskäligt att avliva katten. Finns det ett djurhem är det bra, men det är inget vi i nuläget har behov av att påverka.

I undersökningen kontaktades följande kommuner – Eskilstuna, Falkenberg, Göteborg, Jönköping, Köping, Malmö, Skövde, Stockholm, Västerås. Svar uteblev från Kalmar och Visby.

Text Christer Persson

BUTIK	VILL HÖNS VARA	GÖR STO SOM BLIR MOR	↓	ÄR UT-SLAGS-GIVANDE	GRYT	↓	ELDAS HÅST SKA DJUR VISAS	↓	
↓				↓	VAJA				OKÄND I LÖNNE-BERGA
STEN-HÖGAR					19 SJÄLVA VERKET				
BORT-KOMNA					ÄR SJÖ-MIL				
↓						ÄGG-RUND FIGUR			
						FÖR LITEN		SLUTTAN-DE	SPRINGE
GÖR TUPPEN			3	VILL INTE KÖ VARA		FÄR MAN STÅ VID			
LUDET									
↓						VÅR MOT-SATS			TRÄNING TILL MUSIK
						SLITET			
SLIT OCH SLÅP		ANNAN PLATS		HISTOR-ISKT RIKE					HAR KANSKE VAST
↓				GULL-UNGE					
				ÄR PRICK-FRITT					
ARBETAR VITT			DEL I DRAMA	5			PÅLIT-LIGA		
BITER I DET GRÖNA									
↓					LAG PÅ JOBBET				

5 VINNARE

Om djur för barn på nätet

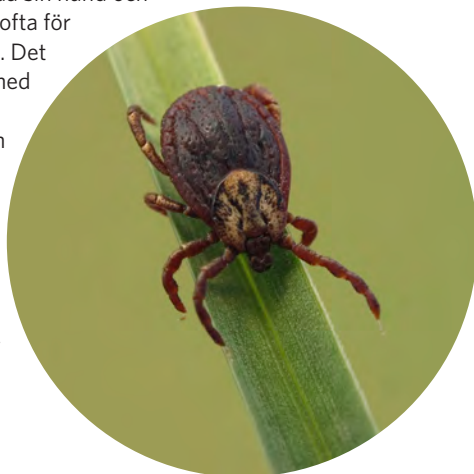
Föreningen Djurskyddet Malmö har en särskild juniorsida där man kan lära sig mer om djur genom filmer, foton och tävlingar. Läs mer på www.djurskyddetmalmo.se. På www.zootis.se kan barn lära sig om djur, se på fina djurbilder och filmer. Det finns också ett djurforum att skriva på.

Djursjukdomar A-Ö

Statens Veterinärmedicinska Anstalt har tagit fram en gratis app om djursjukdomar. I appen, som finns tillgängliga både för iPhone och Android, finns massor med information om olika djursjukdomar.

Skydda mot fästingar

Nu är det högsäsong för de små krypen som kan bära på smitta. Bästa sättet att skydda sin hund och katt är att gå igenom pälsen ofta för att kunna ta bort fästingarna. Det är också bra att kombinera med veterinärmedicinska fästingpreparat. Det finns både som halsband och vätska som du droppar på pälsen. Fästingarna blir då mindre benägna att suga sig fast, och gör de det så dör de. Finns att köpa på apotek. Tänk på att inte använda preparat för hundar till din katt, dessa är giftiga för katter.

Fågelsång i mobilen

I appen LärKvitter får du höra hur olika fåglar sjunger. Du kan också läsa om vad de tycker om att äta och få tips om vad man kan göra för att skapa gynnsamma förhållanden för dem. Appen innehåller 34 fåglar och har nyligen fyllts på med fler fåglar som trivs i odlingslandskapet. Bland de nytilkomna finns sädesärla, tornseglare och näktergal. Appen är gratis och finns för både iPhone och Android. Läs mer på www.jordbruksverket.se.

BOKTIPS!

MEDIEHANDBOK FÖR FÖRENINGAR

Jeanette Thelander

Ordsmedjans förlag

I den här boken får du goda råd kring hur du hanterar informationsflödet i en förening och hur du kan uppträda i kontakter med media. Skillnaden mellan journalistik och marknadsföring tydliggörs och ett särskilt kapitel förklarar hur journalisten tänker. Boken är kryddad med en mängd faktarutor och checklistor och du får konkreta tips för både presskonferensen och pressmeddelandet.

Föreningar anslutna till Djurskyddet Sverige kan beställa boken direkt från förlaget för endast 49 kronor, inklusive moms och frakt (ord. pris hos t.ex. Adlibris 69 kr). Fem kronor per bok tillfaller samtidigt Djurskyddet Sverige. Läs mer på www.ordsmedjan.dk.

Elsa Frizell

Ordning och reda med ekorren

Låt den här lilla ekorren hjälpa dig att hålla ordning på alla papper på kylskåpet. Åtta små ekollonmagneter har den till sin hjälp. Kostar 75 kronor på www.bluebox.se.

Låt djuren ärva

Tänker du på Djurskyddet Sverige i ditt testamente hjälper du utsatta djur att få ett bättre liv.

Vill du ha hjälp med ditt testamente eller har frågor, kontakta Djurskyddet Sveriges generalsekreterare Åsa Hagelstedt. Ring **08-688 28 37** eller mejla **asa.hagelstedt@djurskyddet.se**.

På **www.djurskyddet.se** kan du läsa mer om testamentering.

Hjälpankor till förmån för djuren!

Betongflickorna tillverkar och säljer kylskåpsmagneter i form av små ankor och harar. När du köper en magnet stödjer du samtidigt Djurskyddet Sveriges arbete.

Magneterna kostar 50 kr/st. För varje såld magnet får Djurskyddet Sverige 25 kr. Magneterna kan köpas direkt på **www.betongflickorna.se**.

Du kan även göra en beställning via telefon: **0660-22 39 22** eller genom att sätta in pengar på Betongflickornas bankgiro: **746-0389**. Skriv *anka* eller *hare* tillsammans med ditt namn och adress i meddelanderutan.

Betongflickorna säljer magneterna till förmån för Djurskyddet Sverige till och med sista juli.

→ VETERINÄREN

→ ETOLOGEN

**MIN HUND HAR
KLIANDE FLÄCKAR!**

Hej! Jag har en liten vovve, Caniche, som är en blandras på tio år med fin lockig päls. Hon har haft jobbigt med stora kliande fläckar på magen och andra ställen. Nu är hon rätt så bra fast hon har ett stort område vid rumpan som nästan är utan päls. Detta händer jämt på sommaren. Jag har varit hos min veterinär och han rekommenderar att köpa Virbac Pyoterm som jag tvättar hunden med några gånger i veckan när det är som värst. Sedan fick jag köpa Virbac Humilac som man sprutar på hennes päls efter man torkat lite. Hon har blivit bra av denna behandling men hon gillar inte att bli tvättad så ofta. Nu sa veterinären även att det kan vara maten eller något ämne som fattas henne. Undrar om ni kan hjälpa mig. Är det något hon inte ska äta eller finns det något som jag kan ge henne som hennes kropp behöver för att bli bra. Hon äter både torrfoder och hemlagad mat.

Eva

SVAR Detta är definitivt ingen fråga man kan svara på generellt, detta kräver att en veterinär tittar på fallet och följer det, kanske med flera olika provtagningar. Det du beskriver stämmer in på en ganska ospecifik hudåkomma som kan ha massor med orsaker. Det är inte troligt att det rör sig om en brist. En foderöverkänslighet är osannolik i så hög ålder. Mitt råd är att du söker en veterinär som är specialiserad på hudsjukdomar. Det är viktigt att veterinären får lov att undersöka hunden, kanske vid flera tillfällen, och troligen med olika provtagningar, för att man ska komma till en diagnos. Hudutredningar kan vara mycket komplicerade och det är inte så stor idé att försöka ge generella råd om man inte har undersökt hunden. ✕

Torkel Falk
Veterinär och ordförande i
Djurskyddet Helsingborg

**VILL SKAFFA EN
KATTKOMPIS, VAD SKA
JAG TÄNKA PÅ?**

Jag har en honkatt på snart två år och hon är bara inne. Jag funderar på att skaffa henne en kattkompis men är jätterädd att hon inte ska gå ihop med den. Mini katt tycker mycket om mig och min sambo och leker med oss hela tiden men sällan med andra, hon är nyfiken på andra människor men "morrar" när andra ska klappa henne. Hon har aldrig träffat ett annat djur. Är detta en dum idé? Finns det något man ska tänka på som till exempel kön och ålder?

Carolina Odelstav

Foto: Istockphoto

SVAR Det kan vara svårt att få din honkatt att acceptera en annan katt om hon är dåligt socialiserad till andra katter. Den nya katten kan då bli väldigt utsatt under mycket lång tid, och ibland går det inte alls trots att man försökt skapa optimala betingelser. En katt som hela tiden måste hålla sig undan för att inte utsättas för aggressivitet från en annan katt i hushållet får förstås ingen bra livskvalitet, och kan må riktigt dåligt av detta. Om ni ändå väljer att skaffa ytterligare en katt kan en vuxen kastrerad och väl socialiserad hankatt vara ett klokt val. Det förutsätter en gradvis introduktion då katterna kan hållas åtskilda under några veckor, men med syn och doftkontakt (nätdörr).

När ni sedan släpper ihop katterna är det viktigt att ni redan ordnat gott om reträttplatser som framförallt den nya katten lätt kan komma åt, och där han kan känna sig helt trygg. Se också till att det finns gott om foder, lådor, mysiga sovplatser etc. så att det inte uppstår konkurrens om resurser. Det kan vara bra att fundera över hur er katt kommer att kunna påverkas av en ny katt i hushållet, och att ha en beredskapsplan för hur den nya katten ska tas om hand om det inte fungerar. Lycka till! ✕

Ingrid Redbo
Docent i etologi

Att på bästa sätt ta hand om djuren i vår omedelbara närhet är självklart. Men jag försöker också att bry mig om djuren som är på avstånd. **Det skriver journalisten Helena Berg.**

Vi måste också bry oss om djuren vi inte ser

Jag har haft husdjur så länge jag kan minnas. Allt från hamster till häst. Nu är det mina två dvärgschnauzrar som får all uppmärksamhet. Frasse lägger sig så nära mig han kan i soffan. Sheriff är gärna på golvet men med huvudet på min fot. Att på bästa sätt ta hand om djuren i vår omedelbara närhet är självklart. Men jag försöker också att bry mig om djuren som är på avstånd. De som ger oss vår mat och är minst lika viktiga men som lever långt bort från de flesta av oss i ladugårdar, svinstall och hönsburet. Eller transporteras till slakt. Att vara en sann djurvän är att också bry sig om de djur vi inte ser.

”Man ska var snäll mot djuren”, sa mormor och snodde ihop plastpåsen som hon samlat ihop veckans matrester i. Det var kall vinter, jag var fem år och vi gick till skogsbrynet i Stockholmsförorten och la ut matresterna till räven. Jag såg aldrig räven men jag såg spåren och förstod att också djuren jag inte kunde klappa på behövde vår omsorg.

Som journalist är det min uppgift att ta fram och belysa förhållanden som inte tidigare är kända för de flesta. Att ta fram fakta så att tittarna kan reagera och förhålla sig till det man just fått veta. När jag gjorde tv-reportagen om att våra smågrisar kastreras utan bedövning, hade jag väntat i nästan 20 år. Det var då jag såg ingreppet som skulle ha klassats som djurplågeri på vilket annat djur som helst, men som inte gäller just grisen. Bilderna släppte inte taget om mig och när jag fick veta att det numera finns godkända och beprövade alternativ till kastreringen, kunde jag göra reportagen. Tittarnas reaktioner blev mycket starka – hur kan svenska djurskyddslagen utesluta ett djur?

Efter reportagen om den omedvetna slakten runt om i Europa blev reaktionerna om möjligt ännu starkare. Att miljontals djur

varje år slaktas genom att få strupen avskuren utan att det köttet på långt när motsvarar efterfrågan. För många kom det som en chock. Liksom att vi förmodligen äter det köttet i Sverige trots att slaktmetoden är förbjuden här.

Jag har aldrig upplevt en så stor respons från tv-tittarna som efter inslagen om grisarna och slaktdjuren. Djurskydd engagerar människor, vi bryr oss om hur djuren har det. Jag kunde inte svara alla tittare som ville veta vad just hon eller han kan göra för att förbättra för djuren. Men att fråga kan faktiskt göra skillnad. Fråga i affären, matsalen, på restaurangen var till exempel köttet kommer ifrån. Det är en bra början.

Kanske var det inte räven som åt upp matresterna i skogsbrynet de där vintrarna när jag var liten. Men det spelar ingen roll. Jag hade fått lära mig mycket om djuromsorg. Hemma låg vår hund och väntade. Han fick matrester han också. ✕

Foto: David Halvare

Helena Berg
Journalist på SVT

"Jag har aldrig upplevt en så stor respons från tv-tittarna som efter inslagen om grisarna och slaktdjuren."

Djurskyddet Sverige där du bor!

Djurskyddet Sverige är ett riksförbund med 61 lokalföreningar över hela landet.

BLEKINGE LÄN

Djurskyddet Karlshamn

Telefon: 0702-65 00 46
djurskyddetkarlshamn@telia.com

Djurskyddet Ronneby

Telefon: 0457-275 36
djurskyddetronneby@hotmail.com

DALARNAS LÄN

Djurskyddet Dalarna (Rättvik)

Telefon: 0736-73 77 00
i.fyr@telia.com

GOTLANDS LÄN

Djurskyddet Gotland (Visby)

Telefon: 0498-21 65 30
anita.keinonen@telia.com

GÄVLEBORGS LÄN

Djurskyddet Bill & Bull Söderhamm

Telefon: 0702-22 31 02
info@djurskyddetbillochbull.se

Djurskyddet Bollnäs-Ovanåker

Telefon: 0278-331 90
djurskydd_bollnas@hotmail.com

Djurskyddet Norra Hälsingland (Bjuråker)

Telefon: 0706-52 44 29
mallan.dragsved@hotmail.com

HALLANDS LÄN

Djurskyddet Norra Halland (Kungsbacka)

Telefon: 0340-65 50 75
sylva71@hotmail.com

Djurskyddet Kattfotens Katthem i Halmstad

Telefon: 0739-07 40 01
kattfoten@kattfoten.se

Halmstadortens Djurskyddsförening

Telefon: 0346-530 68
tomas.erge@telia.com

JÄMTLANDS LÄN

Djurskyddet Jämtlands Län (Östersund)

Telefon: 063-51 33 55
nra.eriksson@telia.com

JÖNKÖPINGS LÄN

Djurskyddet Eksjö

Telefon: 0381-320 40
wst@eksjo.se

KALMAR LÄN

Djurskyddet Kalmar

Telefon: 0480-219 74
djurskyddet.kalmar@netatonce.net

Djurskyddet Oskarshamn

Telefon: 0491-188 15
kontakt_med@katthemmetioskarshamn.se

Djurskyddet Västervik

Telefon: 0490 - 305 18
djurskyddetvastervik@telia.com

KRONOBERGS LÄN

Djurskyddet Kronoberg (Växjö)

Telefon: 0470-77 15 29
info@djurskyddetkronoberg.se

NORRBOTTENS LÄN

Djurskyddet Norrbotten (Luleå)

Telefon: 0730-32 21 82
jenny.lindback@hotmail.com

SKÅNE LÄN

Djurskyddet Helsingborg

Telefon: 0700-31 53 47
inger.dahl@telia.com

Djurskyddet Kullabygden (Höganäs)

Telefon: 0702-46 80 42
djurskyddet.hoganas@telia.com

Djurskyddet Landskrona

Telefon: 0738-04 96 44
djurskyddetlandskrona@hotmail.com

Djurskyddet Malmö

Telefon: 0703-11 24 40
info@djurskyddetmalmo.se

Djurskyddet Nordostskåne

Telefon: 0708-11 28 16
nordostskane@djurskyddet.se

Djurskyddet Skånekatten

Telefon: 0707-66 43 46
info@skanekatten.se

Djurskyddet Ängelholm-Bjäre

Telefon: 0431-45 40 40
michael.jander@ektv.nu

Stiftelsen Lunds Djurskyddsfond

Telefon: 046-32 05 00
stiftelsen.lunds.djurskyddsfond@hotmail.se

STOCKHOLMS LÄN

Djurskyddet DOSO

Telefon: 08-765 66 23

Djurskyddet Stockholms Kattkastningsgrupp

info@stockholmskattkastningsgrupp.se

Djurskyddet Djurvännernas förening i Stockholm

Telefon: 08-755 68 46
lennart.garmer@swipnet.se

Hundfrämjandet (Tumba)

Telefon: 08-531 883 48
hundframjandet@hotmail.com

Djurskyddet Kattvärdet Haninge

Telefon: 08-776 16 80
info@kattvarnet.nu

SÖDERMANLANDS LÄN

Djurskyddet Eskilstuna

Telefon: 0704-67 03 36
ordforande@djurskyddet-eskilstuna.se

Djurskyddet Mariefred

Telefon: 070 777 19 54
djureva@hotmail.com

Djurskyddet Nyköping

Telefon: 0155-21 76 32
annicaerngren@hotmail.com

Djurskyddet Strängnäs

Telefon: 070-880 54 42
strangnasdjurskydd@live.se

UPPSALA LÄN

Djurskyddet Hitta Katten Enköping

Telefon: 0171-44 19 60
kansliet@hittakatten.com

Djurskyddet Uppsala Län

Telefon: 0708-56 64 23
stefan_hamnstedt@hotmail.com

VÄRMLANDS LÄN

Djurskyddet Filipstad

Telefon: 0735-13 84 98
djurskyddetfilipstad@hotmail.se

Djurskyddet Karlstad

Telefon: 054-53 47 06
kontakt@djurskyddetkarlstad.se

Djurskyddet Kristinehamn

Telefon: 0550-151 55
djurhemmet@djurskyddetkristinehamn.se

Djurskyddet Säffle-Åmål

Telefon: 0705-8 38 145
djurskyddetsaffleamal@hotmail.se

Djurskyddet Westra Wermland (Arvika)

Telefon: 0722-33 38 10, 0722-33 38 20
djurskyddetwestrawermland@gmail.com

Djurskyddet Sunne

Telefon: 0725-30 73 77
sunne@djurskyddet.se

VÄSTERBOTTENS LÄN

Djurskyddet Skellefteå

Telefon: 0702-70 03 92
djurskyddetskelleftea@gmail.com

Djurskyddet Västerbotten (Umeå)

Telefon: 0706-47 34 20
info@djurskyddet.umea.com

Djurskyddet Åsele Katthem Kurrlyan

Telefon: 0941-109 87
aselekurrlyan@hotmail.com

VÄSTERNORRLANDS LÄN

Djurskyddet Härnösand

Telefon: 0611-128 17
m_elmroth@hotmail.com

Djurskyddet Katthjälpen Sundsvall

Telefon: 0730-44 60 66
info@katthjalpen.se

Djurskyddet Sundsvall

Telefon: 060-56 78 50
djurskydds@hotmail.com

Djurskyddet Ådalen (Sollefteå)

Telefon: 0620-242 67
djurskyddetadalen@hotmail.com

Djurskyddet Örnsköldsvik

Telefon: 0660-25 02 77
oviks_djurskydd@hotmail.com

VÄSTMANLANDS LÄN

Djurskyddet Köping Kattvännerna

Telefon: 0221-289 12
djurskyddet.koping@hotmail.com

Djurskyddet Västerås Huskatten

Telefon: 021-18 95 98
info@huskatten.com

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Djurskyddet Bohuslän

Telefon: 0761-17 77 81
info@djurskyddetbohuslan.se

Djurskyddet Göteborg

Telefon: 031-88 88 80
goteborgs.djurskyddsförening@telia.com

Djurskyddet Skaraborg (Töreboda)

Telefon: 0739-24 26 72

Djurskyddet Skövde katthem

Telefon: 0737-03 70 31
skovdekattthem@hotmail.com

Djurskyddet Uddevalla

Telefon: 0522-51 17 08

ÖREBRO LÄN

Djurskyddet Örebro

Telefon: 070-623 83 38
gorang15@telia.com

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Djurskyddet Fiahemmet i Norrköping

Telefon: 011-31 14 99
fiahemmet@hotmail.com

Djurskyddet Mjölby

Telefon: 0142-36 11 02
djurskyddetmjolby@gmail.com

Linköpings Djurskyddsförening

Telefon: 013-501 65
djurskydd@linkopingsdjurskydd.se

Bli djurskyddare du också!

Du kan hjälpa djuren på flera sätt:

Bli medlem

Genom ditt medlemskap i Djurskyddet Sverige stödjer du våra frågor och får fyra nummer av Tidningen Djurskyddet. Sätt in 330 kronor på vårt 90-konto: 90 01 06-6. Glöm inte att ange namn och adress. Du kan även bli medlem på www.djurskyddet.se.

Bli Djurhemsfadder

Som Djurhemsfadder hjälper du hemlösa djur till bättre liv för 30 kronor i månaden via autogiro. Bli Djurhemsfadder på www.djurskyddet.se.

Skänk en gåva

Djurskyddet Sveriges verksamhet är beroende av arv och gåvor. Skänk en gåva genom att sätta in valfritt belopp på vårt 90-konto, 90 01 06-6, eller via www.djurskyddet.se.

Terese Askerstedt

Förbundsstyrelseledamot

terese.askerstedt@djurskyddet.se

SISTA ORDET

Djurskyddshänsyn i realiteten

■ **Under mer än** ett år har Strängnäs kommun, där jag är förtroendevald, arbetat med en måltidspolicy för maten till skolor och omsorg. I dagarna blev dokumentet klart. Visserligen fanns det med punkter om ekologiska livsmedel men djurskyddshänsyn hade helt missats. Från politiskt håll har det funnits en vilja att djurskyddskrav skulle finnas med i policyn men det stötte på patrull. Bland annat tyckte man att det blir för dyrt. Dessutom finns det en stor tvekan hos kommunens jurister om det verkligen går att ställa djurskyddskrav och de rekommenderar politikerna att vara försiktiga. Många är de gånger som jag fått höra att det inte går att ställa starka djurskyddskrav i upphandlingen av livsmedel men skam den som ger sig. I slutet av maj skulle Strängnäs kommun ta ett beslut om sin måltidspolicy med ett tilläggsyttrande från mig att titta närmare på ytterligare krav för djurens skull. Tyvärr röstade vårt största oppositionsparti för återremiss så frågan har i skrivande stund inte blivit beslutad. Det känns självklart som ett stort nederlag att det ska vara så svårt att få de offentliga myndigheterna att börja tänka på djurens väl.

Det är många kommuner som blir försiktiga när de ser livsmedelsupphandlingar som överprövas därför att de ställt djurskyddskrav. Vi behöver fler kommuner och landsting som vågar gå i spetsen. Att ställa krav som tar djurskyddshänsyn måste bli det självklara för alla som sysslar med upphandling. Om samtliga 290 kommuner och tjugotalet landsting ställer djurskyddskrav kan ni ju bara tänka er vilket genomslag det skulle ha. Om ni bor i en kommun där man ännu inte har arbetat in dessa krav i policyn tycker jag att ni ska skriva ett medborgarförslag eller ta kontakt med ett parti som med er hjälp kan skriva en motion i ärendet. ✕

NÄSTA NUMMER

KOMMER 26 SEPTEMBER

TEMA

Jakt

LÄS FLER NYHETER PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Många bollar i luften?

Seraquin i dag för lek i morgon

Använd Seraquin därför att:

- Den innehåller naturliga näringsämnen som ger optimal tillförsel av byggstenar till lederna
- Den innehåller glukosamin och kondroitinsulfat plus den kraftfulla antioxidanten gurkmeja
- Den är speciellt anpassad till hund och katt
- De flesta djur tycker att den smakar väldigt gott- så den är lätt att ge

www.bivet.nu/se

Seraquin till hund och katt
finner du på apoteket och
hos din veterinär

Seraquin®
- Längre leve friheten!